

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnine za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranišnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Ozračje se čisti

Občinske volitve, ki so se po dolgoletnem predledku vršile predzadnjo nedeljo v vrbaski in moravski banovini, so dale veliko zadoščenje vsem onim dobrim državljanom, ki želijo čimprejšega ustaljenja političnega življenja v naši državi. Obenem pa so prinesle bridko razočaranje onim zagrenjencem, ki kar ne morejo preboleti bridke resnice, da je za vedno konec tistega grdega ribarjenja v kalnem, ki je bilo skoro samo po sebi umevno pred 6. januarjem. Razumljivo je, do so z volilnim izidom zelo nezadovoljni tudi oni naši prikriti in neprikriti neprijatelji v tujini, ki so še nedavno računali, da jim bomo Jugoslovenci s svojo ozkosrčnostjo in neslogo olajšali izvedbo njihovih zlobnih naklepov.

Gospodarska stiska tlači prav hudo tudi prebivalstvo moravske in vrbaske banovine in ustvarja brezbriznost za politično življenje. Kljub temu pa je bilo zanimanje za volitve prav živahno, saj je dosegla volilna udeležba celo v vrbaski banovini 63 odstotkov, čeprav ima ta zelo razsežne občine in slaba promežna sredstva, v moravski banovini pa celo 76 odstotkov. Ta lepa udeležba je jasen dokaz, da želi prebivalstvo sodelovanje pri poštem delu za blaginjo občin, od katere je odvisna v velikem obsegu tudi usoda vse države. Jugoslovenska nacionalna stranka, ki je prepregla s svojimi organizacijami vso državo, je vložila večino kandidatnih list, medtem ko so bile pri opoziciji odločilne predvsem krajevne in največ osebne razmere. Prav značilna je okolnost, da je opozicija opustila zapečkarstvo, kakršno je izvajala še ob zadnjih skupščinskih volitvah. Storiťa je to peč zato, ker ljudske množice nočejo takšnega kujanja in razdiranja, temveč sodelovanje v javnem življenju. Da bi si ohranila vsaj še nekaj starih somišljenikov, se je opozicija s prav težkim srcem odločila in šla na volitve.

Eno je treba predvsem pibiti: **Občinski volilni red je takšen, da omogoča kandidaturu vsakomur, in niso bile opozicijske stranke prav nič in od nikogar ovirane.** Dokaz slabosti in notranje razrvanosti opozicije je torej, če ta ni postavila svojih list v večjem številu občin, čeprav je sklenila, da se volitev udeleži. **Vsakdo je lahko razvil svobodno volilno agitacijo, ker ga ni pri tem nihče oviral.** Opozicija je prodrła s svojimi kandidati v petih občinah moravske in v enajstih občinah vrbaske banovine. Vse druge občine v skupnem številu 933 pa so izvolile za župane in občinske odbornike somišljenike naše vsedržavne Jugoslovenske nacionalne stranke.

Pri zadnjih skupščinskih volitvah se je opozicija izgovarjala, da volilci niso imeli izbere. Za nedeljske volitve odpade tudi ta izgovor. **Volilci so se mogli v vseh občinah svobodno opredeliti, kam bodo krenili: za sedanjo in jasno državno politiko ali pa za meglenimi gesli raznih političnih zagrenjencev.** Volilci so to tudi storili in kljub gospodarskim stiskam, ki vedno in povsod ustvarijo ugodna tla za opozicijsko varanje, pokazali, da smo na pravi poti. Zmagala je nova jugoslovenska politika, ki jo predstavlja Jugoslovenska nacionalna stranka.

Tako so volilci ponovili in potrdili uspehe novembrskih skupščinskih volitev in pred vsem svetom pokazali, da so prazne marnje o neslogi v naši državi. Obsodili so za vedno vse tiste mračnjake, ki so izkušali in še izkušajo sejati razdor med narodom in tako izpodjedati osnove naše domovine, zgrajene s tolikimi krvavimi žrtvami. Na delo torej za našo Jugoslovensko nacionalno stranko, da bo tudi dravska banovina, kadar pojde na volitve, lahko pokazala na izidu v svoj ponos, vsem neprijateljem in sovražnikom pa v dokaz, da je zdaj po toliko letih brezplodnega zabavljanja in besedičenja doba dela, ki nam prinese srečo in blagostanje.

kmetov, kakor ga zahtevajo sedanje razmere. Dalje namerava z novimi krediti v posameznih banovinah oživiti gradbeno delovnost, pripravlja pa tudi zakon o bankah in denarnih zavodih. Zavladata morata povsod poštenost in pravica, potem se bo vrnilo tudi zaupanje v denarne zavode. Naposled je govornik pozval prisotne, da se vsi strnejo v močni vsedržavni stranki, v katero so odprta vrata vsakomur, ki hoče pošteno sodelovati pri urejanju naše Jugoslavije. Posebno je poudarjal, da je **vrnitev starih političnih strank izključena in da je sedanja vladavina v državi trdna in stalna.**

Narodni poslanec g. Alojzij Drmelj je s ljudnimi primeri zborovalcem razlagal gospodarsko stisko, ki je objela ves svet. Obširno se je bavil z že izvršenim in bodočim delom narodne skupščine. Podrobno je razlagal določila novega občinskega zakona, ki stavlja naše občine pred nove in važne naloge. Banovinski svet bo izdal uredbo o volitvah v občinske odbore. Naše občine se bodo bavile izključno le z gospodarskimi, posvetnimi in socialnimi vprašanji ter bo vsaka politika iz njih izključena. Občina Škocijan bo najbrže združena z občino Bučko. Odločno se je izjavil za to, da ostane dosedanji način pobiranja trošarine, ki ustreza koristim naših vinogradnikov.

Sreski tajnik JNS g. Oton Ambrož je uvodno očrtal glavna načela nove jugoslovenske državne politike, ki se izvaja v zadnjih petih letih. Glavni nosilec te nove politike je naša vsedržavna JNS, ki ni stranka v prejšnjem smislu, temveč mogočno narodno gibanje, ki je zbralo pod svoje okrilje milijone somišljenikov, pripadnike vseh naših plemen in ver. Na kongresu stranke se je pokazala popolna enodušnost odposlancev, da korakajo složno po novih potih v boljšo bodočnost. Razlagajoč novi program stranke, kakor ga je sprejel kongres, se je g. Ambrož posebno zadržal pri kmečki zaščitni zakonodaji, ki jo hoče stranka izvesti. Čeprav zastopa stranka načelno stališče vzajemnosti vseh stanov, vendar podpira v prvi vrsti koristi kmečkemu stanu kot stebra naše države.

Zadnji je govoril posestnik g. Matija Kotar iz Bučke, ki je obravnaval domače potrebe in težave. Po shodu se je vršila seja krajevnega odbora JNS, na kateri je g. Ambrož razlagal odbornikom določila novega pravilnika naše stranke, zlasti glede na priprave za bodoče občinske volitve. Ob 11. so prisotstvovali senator g. doktor Rajar, poslanec g. Drmelj in drugi gostje v Kostanjevici slovesnemu odkritju spominske plošče dr. Ivanu Oražnu, prvemu starosti jugoslovenskega sokolstva.

Popoldne po 15. se je vršil na Raki na trgu pred Šribarjevo gostilno drugi odlično uspeli shod. Govorniški oder je bil svečano okrašen z zelenjem. Poleg domačega župana g. Alojzija Tomažina in stebra narodnega gibanja na Raki gospoda Franca Drnovška sta bila prisotna še župan g. Anton Polanc iz Radeč in g. Ivan Janc iz Studenca. Župan g. Tomažin je takoj podal besedo narodnemu poslancu g. Alojziju Drmelju, ki je glede na huče razmere našega kmečkega ljudstva obljubil, da bo vlada v jeseni gotovo rešila vprašanje kmečkih dolgov, in sicer z dolgoro-

Jugoslovenska nacionalna stranka se krepko razvija

Krško, avgusta.

Predzadnjo nedeljo je priredil sreski odbor JNS za krški okraj dva shoda: v Škocijanu in na Raki. Oba sta odlično uspela in pokazala velik razmah vsedržavne stranke v krškem srezu. Na obeh shodih je bilo veliko število prejšnjih političnih nasprotnikov, ki so zdaj mirno poslušali naše govornike ter odobraval njihova izvajanja. Shodu v Škocijanu je prisotstvoval tudi senator g. dr. Janko Rajar, član občnega glavnega odbora JNS.

V Škocijanu se je vršil shod po rani maši na trgu pred cerkvijo. Prišli so pristaši ne samo iz Škocijana, temveč tudi iz Bučke in Šmarjete pod vodstvom svojih županov, gg. Kaplerja in Oberčiča. Tako se je zbralo na trgu čez 400 ljudi. Shodu je predsedoval zaslužni škocijanski župan g. Ivan Globevnik. Prvi je govoril senator g. dr. Janko Rajar, ki se je bavil predvsem z delom vlade za

ublaženje gospodarskih težav. Kot vzroke gospodarske stiske in pomanjkanja denarja je označil padec cen kmetijskih pridelkov, splošno nezaupanje v denarne zavode in pomanjkanje trdne volje, prilagoditi se novim razmeram. Naval vlagateljev na denarne zavode in šušljanje malodušnikov, da bo denar izgubil svojo vrednost, sta rodila splošno nezaupanje v denar in v denarne zavode. Glede na hude gospodarske razmere je vlada znižala državni proračun skoro za eno četrtnino in uvedla vsepovsod največje varčevanje. Nadalje se je posebno brigala za večji izvoz naših kmetijskih pridelkov. Dala pa je tudi vsem banovinom večje zneske za ublaženje brezposelnosti in za prehrano siromašnih krajev. Zdaj se vlada bavi z vprašanjem ozdravljenja naših denarnih zavodov in z vprašanjem zaposlenja širokih plasti našega delovnega ljudstva. Predvsem ima v načrtu izpremembo zakona o zaščiti

nim odplačilom in z majhnimi obrestmi. G. poslanec je že storil potrebno za kraje, poškodovane od toče. Banska uprava je poslala za enkrat štiri vagone turščice za brezplačno razdelitev. Prosili pa so še za seme ječmena, pšenice in rži kakor tudi za denarno podporo. Škoda zaradi toče je milijonska, ker je neurje opustošilo vse posevke.

O odnošajih med slovenstvom in jugoslovenstvom je razpravljajal drugi govornik, novinar g. Oton Ambrož. Naše jugoslovenstvo ne izključuje, da ostanemo tudi dobri Slovenci. Mi nasprotno trdimo, da je samo dober Jugosloven lahko tudi dober Slovenec.

Škofja Loka, avgusta.

Zavest, da uničujoča politika ne vodi nikamor, prodira tudi pri nas v vse plasti naroda, ki kaže vedno večjo pripravljenost za sodelovanje v vsedržavni JNS. Prava pobuda je seveda vznikla šele z ustanovitvijo sreskega pododbora JNS. V škofjeloškem okraju imamo 11 občin in prva skrb gre zdaj za tem, da se osnuje prav povsod krajevne organizacije in da se delovanje onih, ki že obstoje, kolikor mogoče krepko poviži.

Dne 20. t. m. se bosta vršila dva ustanovna občna zbor. Za Javorje in Poljane se bo ustanovila samostojna organizacija dopoldne, še istega dne pa se bo vršil tudi ustanovni občni zbor JNS za občino Zminec. Teden dni pozneje bo velika manifestacija državne misli v obmejni Sorici, kjer bo velik shod, zraven pa se ustanovi nova postojanka JNS. Dozdaj je organiziranih že čez 1000 volilcev. Sreski pododbor ima polne roke dela, ker je v stalnih stikih z našimi političnimi predstavniki in se briga za pomoč svojim somišljenikom v njih brigah in težavah. Prav tako skrb posveča težnjam občin in okraja kot celote. Sreski pododbor vodi starološki župan g. Anton Hafner, ki mu je desna roka tajnik JNS g. Ivo Berčič. V širšem odboru je nad 20 najuglednejših predstavnikov vsega območja. Politično gibanje v škofjeloškem območju je po vsem navedenem prav zadovoljivo in stopa tudi naš človek kljub gospodarsko nad vse hudim časom v vrste JNS.

Škofjan, avgusta.
Društvo kmečkih fantov in deklet v Škofjanu pri Turjaku je skupno s krajevno organizacijo JNS priredilo predzadnjo nedeljo politično zborovanje, ki mu je sledila tekma žanjic. Udeležba prebivalstva je bila zelo velika. Prisotna sta bila tudi narodna poslanca gg. Koman in Mravlje, sresko organizacijo JNS za ljubljansko okolico pa je zastopal tajnik g. Borštnik.

Goste je sprejel prireditveni odbor z g. Lundrom na čelu in jih v sprevedu z godbo spremil na prireditveni prostor. Zborovanje je otvoril g. Lunder, predsednik Društva kmečkih fantov in deklet v Škofjanu in v lepem govoru pozdravil vse navzočne. Med vzklikanjem kraljevski dvojici je prebral pismi dvornega maršalata, v katerih se kralj in kraljica zahvalujeta za vabilo na tekmo žanjic in želita prireditvi najlepšega uspeha. Kraljica je za najboljšo žanjico darovala tudi krasno zapestno uro.

Zborovanje so pismeno pozdravili minister g. dr. Kramer, ban g. dr. Marušič, podban g. doktor Pirkmajer, ljubljanski župan g. dr. Puc, župnik g. Barle in drugi. Za predsednikom g. Lundrom je govoril v imenu krajevne organizacije JNS šolski upravitelj g. Zupanc, ki je poudarjal slogu in skupno delo obeh organizacij za boljšo bodočnost. Toplo pozdravljen je poslanec gospod Mravlje v živahnem govoru bičal delotistih, ki bi morali sejati ljubezen med narod, pa sejejo le mržnjo in razdor. Zborovalci so mu glasno pritrjevali. Sreski tajnik JNS g. Borštnik je pozdravil zborovalce v imenu sreske organizacije in želel obema organizacijama čim lepših uspehov v bodočnosti. Poslanec g. Koman je omenjal naloge in dolžnosti kmečke mladine za bodočnost; naglašal je zlasti veliko vlogo kmečkih deklet, ki so poklicana, da kot žene dado narodu in državi zdrav rod, ki bo, prekvašen s kmečko napredno mislijo, nekoč vodil našo državo. Tudi njegova izvajanja so dosegla glasno odobravanje vseh navzočnih.

Tekmo žanjic, ki se je vršila po zborovanju, je pozdravil tudi sreski načelnik g. dr. Žnidaršič. Tekmo so vsi navzočni opazovali z zanimanjem. Tekmovalo je šest deklet. Uro Nj. Vel. kraljice Marije je dobila kot najboljša žanjica Mici Severjeva. Žanjice so po končani tekmi izrekle iskreno zahvalo za krasna darila Nj. Vel. kraljici in ostalim darovalcem. Maršalatu dvora je bila poslana naslednja brzojavka:

«Žanjice Društva kmečkih fantov in deklet v Škofjanu pri Turjaku se Nj. Vel. kraljici prisrčno zahvaljujejo za velikodušen dar, Nj. Vel. kralju pa za tople besede priznanja in izpodbude. Vsi zbrani na današnjem slavju pa kličejo: Živela kralj in kraljica, zaščitnika kmečkega naroda!»

Po tekmi se je razvila prijetna domača veselica, ki so se je udeležili tudi gostje.

Celje, avgusta.

Predzadnjo nedeljo je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet za celjsko okolico tekmo koscev za prvenstvo celjske okolice, tekmo koscev škričev in kolesarsko dirko. Kmalu popoldne so se zbrali pred gostilno pri «Zelenem travniku» kosci in grabljice, kmečki kolesarji in drugi predstavniki organizacije kmečke mladine s praporom Zveze društev kmečkih fantov in deklet. Po kratkem pozdravu tajnika društva za celjsko okolico g. Klanjška je gđ. Čoklova po lepem nagovoru pripela spominski trak na zvezni prapor, nato pa je izpregovoril še odposlanec osrednjega odbora zveze. Potem se je razvil spreved, ki je krenil skozi mesto na prireditveni prostor na travniku g. Fuchsa v Gaberju. Na prireditvenem prostoru se je zbralo lepo število občinstva. Prireditve so obiskali tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivan Pucelj, narodni poslanec g. Ivan Prekoršek, predsednik sreske organizacije JNS g. dr. Kalan, mestni župan g. dr. Goričan in drugi.

Na sporedu je bila najprej tekma koscev za prvenstvo celjske okolice. Tekmovalo je enajst koscev. Prvenstvo si je priboril Franc Jesenek iz Škofje vasi, ki je prejel kot nagrado srebrno žepno uro, darilo poslanca g. Prekorška. Drugi je bil Ostrožnik, ki je prejel koso, darilo tvrdke Rakusch v Celju, tretji Jože Žličar od Sv. Lovrenca pri Št. Pavlu, ki je prejel srebrno verižico, darilo tvrdke Pacchiaffo, Knez & Co v Celju.

Sledila je tekma 6 koscev škričev. Zmagal je Hinko Čokl iz Celja, ki je prejel lepo diplomu.

Kolesarske dirke na progi Gaberje—Vojnik—Celje (14 km) se je udeležilo pet tekmovalcev z dirkalnimi in pet s težkimi kolesi z naslednjimi uspehi: dirkalna kolesa: 1.) Slavko Lampret, 2.) Hugon Kolar, 3.) Fran Ojsteršek; težka kolesa: 1.) Dobrovnik, 2.) Stanko Bertok, 3.) Ribič.

Po tekmi koscev je tajnik Klanjšek v imenu prirediteljev iskreno pozdravil ministra g. Ivana

K. M.

Črni mož

Povest iz preteklih dni.

«Trdoglav si pa, da je kar grdo! Saj vendar veš, da nisem tako hudo mislil. Več si slišal o Črnem možu kakor jaz, zato moraš tudi bolje poznati njegove muhe. Povej mi, kaj bi na mojem mestu ti ukrenil?»

«Nikomur ne bom ničesar povedal.»

«Tudi nadporočniku ne?»

«Njemu pa še najmanj! Ali hočeš, da ti odje nagrado, ki je razpisana na glavo Črnega moža? Ti ga boš moral ubogati, on pa bo že tako napravil, da bo slavo in denar sam pobasal. Če pa ga pokličeš na pomoč in tihotapev ne bo, se bo iz tebe norčeval. Ali se zadnjič ni, ko ste čakali za streliščem?»

Podčastnik je prikimal.

«Da, prav imaš, Poljanec! Vse skupaj moram vzeti na svoja ramena. Ko bom okolico dodobra spoznal, bom že vse tako uredil, da ne bo več časa za klicanje na pomoč. Potem naj se pa nadporočnik kar lepo pod nosom obriše!»

«No, saj nisi tako neumem, kakor sem mislil! Poslušaj me! Nikomur ne povej niti besedice tega, kar veš. Splazi se skrivaj kakor mačka k rovu, kjer utegliš, da so tihotapci. Meni se kar zdi, kje bi utegnili biti.»

«Kje pa?»

«Na koncu rova, kjer je bil takrat Potočnik, rase breza in tik zraven nje je luknja v tla. Za-

rasla je z grmovjem, da je ni mogoče videti. Toda ko bodo lezli vanjo, jih boš že videl.»

«Ali dobro veš?»

«Da, kakor bi jih pred sabo videl. Luknjo poznaj že dolgo, o tem, da bi bila skrivališče za tihotapce, se mi pa doslej niti sanjalo ni.»

«Ali misliš, da bodo obešali na veliki zvon, kje se skrivajo? Zdaj vidim, kako prav je, da sem se najprej s tabo pogovoril. Dobro da vem, kje jih dobim. Nihče mi ne uteče. Vse bom tako uredil, da nadporočnika ne bom potreboval. Najbolj se veselim mladega Potočnika. Dobro vem, da je med njimi.»

«Res? Kako pa?»

«Ker je bil prav tako v hribu in gledal pod skalo, ko sem spal. Dohitel sem ga, pa je bil v strašni zadregi, ko me je opazil. Kaj išče v gozdu, kaj? Kmet je in spada na njivo ali pa v hlev in ne med drevje.»

«Na tvojem mestu bi mu bil jaz že davno posvetil. Če bi ga srečal, bi ga brez drugega ustrelil in še mački se ne bi za njim tožilo. Ali je on Črni mož ali ne, je pač vseeno.»

«Zaslужil je že kroglo, toda to je premajhna kazen. V jetnišnico mora; desetkrat huje se mu bo zdelo kakor smrt. Potem bo imel dovolj časa za premišljanje, kdo je močnejši, on ali jaz. Veš kaj, Poljanec. Ti poznaš luknjo. Pojdi z mano do rudnika!»

«Kaj si na glavo padel? Kaj me ta reč briga? Saj niso izbrali mene, da ulovim Črnega moža, in tudi prav nič me ne mika, da bi si kje prste

opekel. Ne poznaš ga še. Kar te ne peče, ne pihaj!« pravi pregovor. Sicer si mi pa že sam rekel, da imam velik jezik, a majhno pest. In razen tega ti niti pomagati ne bi mogel, ker se na take reči ne razumem.»

«Nikar ne govori neumnosti in mi ne očitaj! Vsake besede vendar ne smeš resno vzeti. In v škodo ti tudi ne bo, če mi boš nocoj pomagal.»

«V korist pa tudi ne! Ali se morda bojiš iti sam v gozd?»

«Jaz? Ali si neumen?»

«Tako zelo kakor ti prav zanesljivo ne. Stavil bi, da se ne boš upal iti sam do rudnika. Veš, pogum ni kar tako. Zelo rad uide iz srca in sede na jezik.»

«Pri tebi je morda tako, pri meni pa ne. Zdaj pojdem. Jutri zjutraj boš že videl, kaj bom napravil.»

«Radoveden sem. Le hitro pojdi in prehitro ne pobegni, če ti bo začelo srce v hlače uhajati!»

Šel je iz izbe in krenil na dvorišče. Skriva je odprl kolibo, ki je zakrivala vodnjak. Od znotraj jo je spet skrbno zaklenil. Potem je tiho modroval sam pri sebi:

«Kakšna sreča, da ne zna držati jezika za zobmi! Če bi bil skrivaj naznanil vse to, kar je po neumnosti videl, bi bil jaz sedel v žerjavico, tako bo pa on! Pogumen je res, toda previdnosti in pameti nima nič več nego kokoši. Zdaj mi grozi večja nevarnost z njegove strani kakor s Potočnikove. Kamen pozna in njegovo skrivnost. Napraviti bo treba tako, da mu bomo usta zamašili.

Pucija, narodnega poslanca g. Ivana Prekorška in vse zastopnike organizacij kmečke mladine. Navudšeno sprejet je minister g. Ivan Pucelj po tekmi koscev pozdravil tekmovalce in udeležence ter je v svojem lepem govoru podčrtal pomen kmečkega dela, ki ga mladina na teh svojih prireditvah tako lepo proslavlja. Govorili so še g. Vladko Kreft iz Ljubljane, g. Milko Podgoršek s Ponikve in g. Slavko Turnšek s Polzele, ki so pozivali mladino k složnemu delu za napredek naroda in njegovo boljšo bodočnost.

Svečan praznik ustoličenja lavantinskega škofa

Maribor, avgusta.

Že v ponedeljek na večer pred veliko slovesnostjo so neprestani streli opozarjali prebivalstvo na praznik ustoličenja novega mariborskega škofa g. dr. Ivana Tomažiča. Pred škofijsko palačo na Slomškovem trgu so se zbrali zvečer pevci vseh mariborskih pevskih zborov in zapeli pod vodstvom kapelnika Gašpariča podoknico. V nedeljo so se k slavnosti zbrali številni verniki iz mesta in bližnje okolice. Ob pol 10. je duhovščina s stólnim kapitljem na čelu v prisotnosti cerkvenih zastopnikov pričakovala pred okrašeno škofijsko palačo novega škofa. Ob zvonjenju velikega zvona so nato spremljali v pestri procesiji knezoškofa g. dr. Tomažiča do glavnega vhoda v stolnico, kjer so mu bili izročeni cerkveni ključi. V presbiteriju so se medtem že zbrali številni zastopniki oblasti. Novega škofa sta pričakovala na posebnih sedežih ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič in zastopnik prosvetnega ministrstva, ravnatelj mariborske gimnazije g. Mastnak. Navzočni so bili nadalje: oba mariborska sreska načelnika gg. dr. Senekovič in Makar, mestni župan g. dr. Lipold, magistratni ravnatelj g. dr. Rodošek, predstojnik mestne policije g. dr. Hacin, zastopnik garnizije podpolkovnik g. Nikolič, bivša župana gg. dr. Juvan in dr. Leskovar in še drugi zastopniki uradov in ustanov.

Slovesnost ustoličenja se je vršila zelo svečano. Pri čitanju posebnih kanonskih molitev, ki jih je molila duhovščina s celjskim opatom g. Jurakom, ptujskim proštom g. Žagarjem, konjiškimi

arhidijakonom g. Tovornikom in člani mariborskega stolnega kapitlja na čelu, je stopil dekan g. dr. Vraber na prižnico ter prečital najprej v slovenščini papeški odlok o imenovanju novega knezoškofa, nato pa dopis papeškega nuncija g. Pellegrinetti, s katerim je imenovala sveta

stolica novega škofa za apostolskega administratorja Jugoslaviji pripadajočih delov sekovske, trške in sombotelske škofije. V imenu kapitlja in vse duhovščine kakor tudi vse lavantinske škofije je stolni dekan g. dr. Vraber pozdravil pri oltarju stoječega škofa.

Oslapljenje ne pomaga nič. Umreti bo moral ali pa — no, dà — ali pa stopiti na našo stran. Samo te dve izberi mi pustim. Prehuda kazen to ne bo, ko je pa tako grdo govoril o Marti.»

Porogljivo se je nasmehnil in nadaljeval: «Deset drugih bo dobil lahko namesto nje — tako je rekel. Prav, še vse prste si bo zaradi nje obližoval, toda njegova ne bo. Za vabo mi je pa dobro služila in mi še bo. Danes bom z njim obračunal tudi zaradi osla, ki mi ga je vrgel v lice.»

Na vretenu, ki je bilo edino, kar je človek v kolibi opazil, sta viseli dve vedri, ki sta bili tako pritrjeni na vrvi, da se je eno spuščalo v globino, če se je drugo dvigalo iz nje. Poljanec je postavil gornje na rob vodnjaka, sedel vanj in se počasi spustil v globino, tako da se je z rokami oprljal vrvi drugega vedra.

Cetovodja je bil še zmeraj tako mrzlično razburjen. Ostal je v izbi in korakal iz kota v kot. Ni vedel, da je samo igrača v rokah tistega, ki ga je mislil drevi ujeti. Poljančev nasvet se mu je zdel najboljši. Hotel ga je ubogati, ker mu je bilo dosti do tega, da bi pokazal, kako pogumen je.

Komaj je pričakal večera. Takoj, ko se je začelo mračiti, je krenil po poti proti rudniku. Ker je hotel biti zelo oprezen, se je le počasi pomikal proti cilju. Toda še preden je odzvonilo deveto uro, je bil že pri zasutem rudniškem rovu. Tu je tudi kmalu odkril staro brezo, o kateri mu je pripovedoval Poljanec. Bila je daleč na ekoli edina, zato je vedel, da mora biti prava. Po trebuhu se je jel plaziti okoli nje in iskati skriti vhod v rov.

Toda tisti trenutek je začutil, da ga je nekdo z vso močjo treščil po glavi. Zgrudil se je. Okoli vratu mu je neznanec zadrnil zanko in mu zvezal roke in noge. To je videl še v čudnih, meglenih sanjah, potem pa mu je pošla zavest.

Ko se je zbudil, je bilo vse okoli njega temno. Preteklo je nekaj minut, preden se je zavedel vsega, kar se mu je pripetilo. S spominom je prišla tudi neizmerna jeza na samega sebe in svojo nerodnost. Vse moči je napel, da bi se rešil vezi. Ko pa je videl, da je vse zaman, je začel na ves glas kričati.

Njegov glas so morali ljudje slišati. Ni poteklo dolgo časa, ko je nenadoma začul rožljanje ključavnice. Odprla so se vrata in svetel soj luči je osvetlil preperelo slamo njegovega ležišča. Ležal je v ječi Črnega moža, ki jo je bil Rajko nedavno prej odkril.

Zunaj sta stala dva zakrinkana moža. Eden izmed njiju je držal svetilko v roki. Drugi pa je stopil bliže k ležišču in razvozal vrvi, ki je imel z njo ujetnik zvezane noge.

«Pojdi!» mu je ukazal in ga sirovo brenil z okovanimi čevlji v nogo. Ker se ni dovolj hitro pobral — saj je bil od vezi še ves otrpel — ga je pograbil za vrat in vzdignil s tal. Potem ga je sunil na hodnik in ga potiskal pred sabo po rovu do konca, do dvorane, kjer je svetilka izpod strova metala svoj slabotni soj na večjo skupino mračnih mož, ki so bili vsi zakrinkani in oboroženi. Sedeli so v krogu po klopeh. Eden je vstal in dejal:

«Cetovodja, ali veš, kje si?»

Ob vročih dnevih sveže perilo

Če imamo na sebi sveže perilo, se počutimo dobro, tudi če je 30° v senci. Potem lahko telo svobodno diha, ne da bi ga oviralo prepoteno perilo. Zlasti če je bilo perilo oprano z dobrim milom, ki se da do čiste ga izplakniti iz perila in ne zadelo vlaken. Samo z dobrim milom oprano perilo je zares čisto in zadošči luknjičasto za vrcče poletne dni.

Samo

GAZELA

TERPENTINOVO MILO

PERE PERILO ČISTO IN ZRAČNO

GTJ8-33

V polnem ornatu je nato novi vladika zasedel prestol kot 58. škof v vrsti lavantinskih nadpastirjev. Po vrsti so nato prihajali zastopniki višje in nižje duhovščine k prestolu ter se klanjali svojemu novemu cerkvenemu knezu. Škof gospod dr. Tomažič je imel nato kratek pozdravni nagovor, predvsem na svojo duhovščino, nato pa je pozdravil vse predstavnike civilnih in vojaških oblastev. Sredi stolnice je s stopnišča presbiterija s prisrčnim nagovorom pozdravil vernike. Takoj za tem se je pričela slovesna pontifikalna maša, ki jo je spremljal cecilijanski zbor z orkestrom pod vodstvom kapelnika Gašpariča. Po slovesni zahvalnici je podal novi škof vsem vernikom apostolski in sakramentalni blagoslov. Po veličastni službi božji so spremljali novega vladika v veliki procesiji nazaj v škofijsko palačo.

K ustoličenju se je pripeljal iz Rožaške Slatine, kjer se nahaja na oddihu, tudi predsednik vlade g. dr. Srškić, da izreče svoje čestitke novemu škofu. Predsednik vlade je v družbi bana g. dr. Marušiča, mestnega načelnika g. dr. Lipolda in narodnega poslanca g. Petovarja posetil knezoškofa g. dr. Tomažiča ter mu izrekel svoje čestitke. Knezoškof se je razveselil odličnih gostov in ostal z njimi dalje časa v prisrčnem razgovoru.

Politični pregled

Z Dunaja poročajo, da je bil

novi dodatni dogovor k avstrijsko-jugoslovenski trgovinski pogodbi podpisan

od zveznega kancelarja dr. Dollfussa in jugoslovenskega poslanika Nastasijevića. Dogovor bo po volji obeh vlad čimprej stopil v veljavo. Novi dogovor ima med drugim določbo, da se dovoli Jugoslaviji za 500.000 metrskih stotov pšenice znižanje carine pri uvozu v Avstrijo. Avstrija je dalje dovolila Jugoslaviji kontingente za uvoz svinj in goved, ki ostanejo približno na sedanjih višini. Nasprotno pa je Avstrija nekoliko omejila uvoz jugoslovenskih paradiznikov, kumar in sočivja.

Londonski tednik «The News Statesman and Nation» v daljšem članku

zasmehuje popustljivost velesil do Hitlerjeve Nemčije

in na koncu predlaga, naj se Hitlerju podeli letošnja Noblova mirovna nagrada. List poudarja, da je Hitler to nagrado docela zaslužil, gotovo bolj kakor morda Mussolini za svoj četvorni odgovor ali katerikoli drugi državnik. Nihče ni tako zelo zblížal narodov nego Hitler. V utemeljevanju svojega predloga našteva list: Hitler je pomiril katoličane in Žide, česar ni dosegel še nihče v teku 2000 let. Zblížal je Italijo in Francijo, česar ni doseglo nobeno prizadevanje evropskih državnikov vseh zadnjih petnajstih let. S svojim postopanjem proti Avstriji je rešil vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji, ki je tako dolgo vznemirjalo duhove. Rešil je Poljake nevarnosti, da bi velesile vrnilo Nemčiji Primorje. Odstranil je nevarnost maščevalne vojne v Evropi, ker je Nemčija ostala brez zaveznikov. Poleg Italije in Francije je Hitler zblížal tudi Rusijo, Poljsko in Malo antanto. Krona njegovih zaslug je, da je iz rumunskega zunanega ministra Titulesca napravil prepričanega prijatelja Rusov. Tako ogromnih rezultatov v kratki dobi mesecev ni dosegel doslej še noben državnik in nihče nima večjih zaslug za uvrščenje miru. Zato je Hitler zaslužil Noblovo mirovno nagrado.

Razmerje med Avstrijo in Nemčijo je še vedno enako.

Nemško hujskanje proti Avstriji se nadaljuje

in kakor kaže, protesti velesil v Berlinu niso dosti zalegli. Nemčija bi rada vrgla avstrijsko Dollfussovo vladavino in spravila na krmilo v Avstriji narodne socialiste, ki bi seveda takoj sklenili priključitev Avstrije k Nemčiji, česar pa vsa Evropa ne mara. Zlasti londonski listi zahtevajo ostre ukrepe proti Nemčiji.

DOPISI

KRŠKO POLJE. Tekma koscev za prvenstvo krškega pododbora Zveze kmečkih fantov in deklet bo v nedeljo 20. t. m. na Gornjem griču pri Krški vasi. Začetek ob 15. uri. Prireditev bo pod pokroviteljstvom domačega poslanca g. Dermelja. Prijatelji kmečke mladine vabljeni!

REMŠNIK. Dne 6. t. m. je narodni poslanec g. inž. Pahernik iz Vuhreda predaval v prostorih osnovne šole. Govoril je o perečih vprašanjih kmetijstva in o dvigu našega državnega gospodarstva. Obisk je bil dober.

PODZEMELJ. Nedavno so se pričela na banovinski cesti dolgo pričakovana dela v svrhu preložitve strmega klanca pod župniščem, ki je skozi dolgo dobo let zahteval mnogo dela in trpljenja vprežne živine in ljudi. Delo na 460 m dolgi črti hitro napreduje pod vodstvom g. Erjavca iz Višnje gore. Dnevno je zaposlenih po 25 delavcev, ki marljivo v pripekajočem solncu služijo po dva kovača za 10 ur dela ob svoji hrani. Ta teden so zaposlili tudi ženske. Dela se financirajo iz podpore za brezposelne, gospodarsko stran pa vodi režijski odbor v Metliki. Zasluge za omenjeno delo ima naš narodni poslanec g. Dako Makar, ki si je s tem postavil trajen spomenik v naši občini. — Letina kaže dobro, ker je pomladansko deževje izvršilo svojo nalogo. Nad vse pričakovanje dobro je rodilo žito. — Bregovi Kulpe so posebno ob nedeljah polni kopalcev. Krasno naravno kopališče obiskuje tudi vedno več tujcev. — Kmečka sokolska četa v Podzemlju je priredila na praznik 15. t. m. javen nastop s telovadbo in tekmami domačega članstva. Po telovadbi se je vršila prosta zabava na vrtu brata staroste Alojzija Skale.

RIMSKE TOPLICE. Gasilno društvo je uprizarilo v nedeljo 6. t. m. v dvorani hotela «Nove pošte» troje burk: «Zaklad», «Radi nagrade» in «Pred sodnikom». Nastopilo je tudi precej novincev. Nastop je zrežiral gosp. Karel Dvoršek. Obisk bi bil lahko večji.

SV. ANDRAŽ V SLOVENSKIH GORICAH. Naša sokolska četa je priredila prejšnjo nedeljo javen letni nastop, ki je vzlic veliki protiahtaciji Sokolu sovražnih ljudi odlično uspel. Že na večer poprej so naznanjali strelji, da bo drugi dan pri Andražu velik praznik. V nedeljo popoldne so se zbrali pri Čučkovi gostilni Sokoli od blizu in daleč in so nato skupno s številnim prebivalstvom krenili v lepem sprevedu na telovadišče. Tam jih je kratko in jedrnatno pozdravil načelnik in prosvetar domače čete, šolski upravitelj brat Predan, ki je posebno naglašal, da še Sv. Andraž nikoli ni videl tolike sokolske vojske. Saj so bili zbrani Sokoli kar iz štirih okrožij: ptujskega, lenarškega, ljutomerskega in mariborskega. Po-

za milost. Ali pa, da poskusi zavleči to sodbo, dokler ne pride pomoč. Odločil se je za poslednje.

«No, naj se pa ta komedija začne. Toda napravite kar ne dá hitro!» je vzkliknil.

«Nič se ne boj! Nismo vajeni dolgotrajnega besedičenja! Ti si se zaklel, da boš ujel Črnega moža. Dobiti si hotel nagrado, ki je razpisana na njegovo glavo, in postati poročnik. Ker pa je to naravnost brezumno početje, ti bomo mi pomagali in pokazali pravo pot do 'povišanja' in 'plačila'. Povišali te bomo z vrvo, plačali pa s svinčcem in ne z zlatom in srebrom. Poglej, tamle je vrv, svinec pa v naših puškah! Z njim te odpravimo še toplega na drugi svet. Jutri zjutraj boš visel v gozdu in v žepu boš imel listek z napisom: 'K a z e n Č r n e g a m o ž a.'

Prav tako se ti bo zgodilo kakor Potočnikovemu Francu in gozdarju!»

«To je umor, ki ga nisem zaslužil!»

«Molči! Zakaj so te prestavili v naše kraje? Zakaj polegaš ves dan po gozdu in zakaj si prišel nocoj sem k rudniku? Odkril si naše skrivališče za obvestila in že zato moraš umreti! Prisluškoval si in oprezoval naše ljudi! S smrtjo izgubi človek tudi dar govora, ki utegne biti dostikrat nevaren. Zato boš moral umreti, da bomo mi varni!»

Možak, ki je govoril, se je obrnil k tihotapecem: «Kdor izmed vas glasuje za smrtno kazen, naj vstane!»

Vsi brez izjeme so vstali.

«Ali vidiš, četovodja, kaj bo s tabo? Izmolil očenaž! Čez dve minuti boš že visel ob steni.»

Može so spet sedli. Grozeče so ga obkolili. Prvič v življenju je začutil neizmeren strah pred smrtjo.

«Ali se ne morem rešiti? Ali si ne morem pomagati?» je vprašal z drhtečim glasom.

«Ne!»

«Molčal bom! Ne bom vas izdal!»

«To zdaj obljubljaš, ko boš pa prost, boš takoj tekkel k svojim predstojnikom...»

«Prisežem vam! Zahtevajte karkoli, vse bom izpolnil!»

«Tvoja prisega nam nič ne pomaga! Samo grob je tih in ne govori. Pojdi sem!»

Možak mu je spet nataknil zanko okoli nog. Ni se mogel upreti. Zdaj je videl, da je res izgubljen in da mu ne more nihče več pomagati. Že večkrat je gledal smrti v obraz. Takrat v boju, ko je napadel sovražnika, ad čela proti čelu. Toda takrat je bil oborožen in vsaj upal je, da se utegne boj srečno končati. Tu je bilo docela drugače. Napadla ga je tolpa zavratnih morilcev, ki so ga premagali in ga hočeje zaklati kakor prašiča. Uprl se je, lovil je slednjo bilko, da bi se rešil, in nobeno sredstvo se mu ni zdelo preizkотно, samo da bi mu vrnilo življenje, ki ni bilo tem razbojnikom niti piškavega oreha vredno. Še enkrat je poizkusil zrahljati vezi. Vse moči je napel, toda trud je bil zaman. Vrvi niso hotele popokati.

Zvlekli so ga k zidu. Začutil je usodno zanko za vratom in pogled mu je obstal na Črnem možu, ki je še zmeraj stal pri vhodu v rov, prav tako kakor prej, le da je umaknil roko z nabito pištolo.

«Pomagaj mi! Reši me!» je vzkliknil. «Kakšen poglavar si, če me ne moreš pomilostiti?»

«Lahko bi te pomilostil, če bi te le hotel! Saj sem poglavar in kralj, saj sem bog v teh gorah in dolinah. Upiram se nebesom in peklu in kdorkoli boče križati moje načrte, mora umreti. Za tistega, ki me hoče ujeti, pa ni milosti!»

«Nočem te ujeti. Nikoli več se ne bom zate zmenil. Delal se bom, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo!»

«To ni nič! Če hočeš biti svoboden, moraš napraviti še dosti več! Stopiti moraš v mojo četo, postati moraš moj podložnik!»

«Tihotapec? Ne, nikoli!»

«Ne tihotapec, ampak varuh. V mojo službo moraš vstopiti in me obveščati, kaj bodo delali moji sovražniki. Njihove naklepe mi boš moral izdajati.»

«Da bi vohunil. Ne, ne tisočkrat ne!»

«Dobro, obesite ga!»

«Milost! Pusti mi nekaj časa za premislek!» Črni mož je molčal. Šele čez nekaj časa je prikimal in dejal.

«Dobro, čas za premislek dobiš. Toda jutri ob tej uri boš naš tovariš ali pa boš visel sredi gozda kakor že dva pred teboj!»

Potem so četovodjo odnesli nazaj v ječo. Razvezali so mu sicer roke, zato pa so ga z verigo prikovali k steni. Vse, kar je imel v žepih, so mu še prej pobrali. Preskrbeli so, da je dobil vrh vode in hlebec kruha, potem pa so vrata za njim zaklenili in zapahnili.

(Dalje prihodnjič.)

Protiv zobnemu kamnu

SARGOV KALODONT

sebeno pozdravljen je bil župni starosta br. dr. Gorišek. Med gosti smo opazili zastopnika sreskega načelstva, več oficirjev, orožniškega majorja g. Cvetkovića, banovinskega svetnika g. dr. Senčarja, starosto Sokola Maribor III. profesorja br. Struno, mnogo učiteljev in drugih. Izvajane vaje so bile podane skladno in lepo. Posebno so ugajale igre domače ženske dece, potem nastop ženske dece iz Ptujja in orodna telovadba članov. Zatem je izpregovoril zbrani sokolski množici starosta ptujškega sokolskega okrožja br. dr. Salamun. Njegov rodoljubni govor je množica navdušeno sprejela in odobrvala. Po nastopu se je vršila ob zvokih sokolske godbe od Sv. Urbana na veseličnem prostoru prijetna ljudska veselica. Vsem bratskim edinicam, ki so prišle k nam krepit sokolsko misel, kakor tudi vsem dragim gostom in prijateljem Sokolstva iskrena bratska zahvala!

VELIČANE PRI IVANJKOVCIH. (Smrtna kosa.) Smrt je pretrgala nit življenja pridnemu mladeniču Jožku Tomažiču, mizarskemu pomočniku. Pokojnik je dosegel komaj 21 let in že se je moral ločiti od svojih dragih. Pogreb se je vršil 29. julija. Bodi mu zemljica lahka!

VRANSKO. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl na Vranskem petletni Milanček, sinček krojaškega mojstra Leopolda Jelena. V soboto popoldne se je še igral in skakal v krogu svojih malih prijateljkov, drugi dan zjutraj ob sedmih je pa že ležal na mrtvaškem odru. Umrl je najbrž zaradi zastrupljenja. Staršem so žalje!

VUZENICA. Od zadnjega poročila pa do danes se je zgodilo pri nas marsikaj, kar je vredno, da zapišemo. — Dne 6. maja sta praznovala daleč naokoli znana in spoštovana zakonca Ivan in Alojzija Kresnik zlato poroko. Na izrečno željo so izostale vse posebne počastitve, ki so jima jih hoteli prirediti domača društva, prijatelji in znan-

ci. — 19. junija je imel naš Sokol reden letni nastop. Kljub slabemu vremenu se je nastop vendar vršil in je bil uspeh, tako moralni kakor gmotni, še dokaj dober. — Ob koncu julija sta bila tu konjski nabor in pregled koles. Razen domače občine so bile pregledane tudi občine Muta, Gortina, Trbonje in Sv. Primož na Pohorju. — Nedavno se je popoldne začelo oblačiti in kmalu po eni se je med krajema Veliko Kopo in Vuzenico vtilo, kakor da se je utrgal oblak. Vmes pa je grmelo in treskalo, da že dolgo ne tako. Plavžnica in Požarnica sta na mah narasli za preko en meter in valovi so drli z gromkim bučanjem proti Dravi, podirajoč po poti vse lažje mostiče. Med neurjem je strela udarila v gospodarsko poslopje vrlega kmeta Simona Jeznika, po domače Pobernika, in vžgala poslopje. Le z največjim naporom se je posrečilo domačinom in na pomoč priteklim sosedom, da so obvarovali stanovanjsko hišo. Iz hlevov so rešili le živino, vse drugo je zgorelo do tal. — Zadnje dni pritiska silna vročina, kakor je že dolgo nismo imeli. Letina bo najbrže boljša, kakor je bila zadnja leta.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 3.75 do 4, poldebili voli 2.50 do 3.50, plemenski voli 3 do 3.50, bikji za klanje 3 do 4, klavne krave, debele 2.70 do 4, plemenske krave 1.75 do 2.50, krave klobasarice 1.50 do 2, molzne in breje krave 3 do 3.50, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 5.50 Din. Mesne cene: volovsko meso I. vrste 10

do 12, II. vrste 8 do 10, meso bikov, krav in telic 5 do 7, telečje meso I. vrste 10 do 14, II. vrste 6 do 8, svinisko meso, sveže 10 do 16 Din.

Sejmi

28. avgusta: Dolnja Lendava, Kranj, St. Vid na Blokah, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Ribnica na Pohorju;
29. avgusta: Zalec, Moravče, Zagorje, Poljčane, Novo mesto, Muta, Sv. Tomaž, Sv. Filip v Veračah;
30. avgusta: Velika Loka;
31. avgusta: Videm (Dobrepolje), Konjice.

Vrednost denarja

Na borzi smo dobili v devizah (prišteje se premija v višini 28.50 odstotka):
1 holandski goldinar za 23.13 do 23.25 Din;
1 nemško marko za 13.64 do 13.75 Din;
1 dolar za 42.03 do 42.36 Din;
100 francoskih frankov za 224.43 do 170.55 Din;
100 češkoslovaških kron za 169.79 do 170.65 Din;
100 italijanskih lir za 300.90 do 303.30 Din;
Vojna škoda se je trgovala po 228 do 236 Din, investicijsko posojilo pa po 50 Din.

Kratke vesti

— **Znamenje ugodne kupčije s hmeljem.** Stanje hmeljske rastline v Savinjski dolini je ugodno. Obilni cvetni nastavek prehaja naglo v kobule in je zdrav pridelek zagotovljen. Kakor v dobrih letih se je pojavilo že zdaj več kupcev, drugi pa napovedali svoj prihod. Nekateri kupci že ponujajo 45 do 50 Din za kilogram.

Soteščan:

Tajnosti gorske vasice

Povest iz prošlega stoletja.

Orožniki so se pričeli meniti v tujem jeziku. Šimencu, ki jih je nekoliko razumel, se je kalila dobra volja. Slišal je, da je imel orožnik v Potočju obilno srečo. Lojzeta so oplašile groznje ter mu je izročil ponarejene bankovce. «Pravi, da jih je našel», je pripomnil orožnik, ko jim je pokazal zavitek, ki ga je vzel iz torbe.

Babnik je hotel z Lojzetom nekaj izpregovoriti, a mu orožnik tega ni dovolil. Da bi preprečili vsako medsebojno občevanje, so jih porazdelili orožniki tako, da drug z drugim niso mogli govoriti. V taki razdalji so korakali proti Rovišju in od tam na železniško posajjo.

Dohajali in srečavali so jih ljudje z različnimi občutki. Nekaterim so se smilili, a drugi so jim privoščili.

V Bukovju za vasjo — tam, kjer je najlepši razgled po okolici — se je zbrala gruča vaščanov. Brisali so si solzne oči in zrli za odhajajočimi v dolino. Otroci so se zavijali v krilo zapuščenih mater, ki se niso mogle utolažiti.

Tedaj, ko so se nehala svetlikati bodala nezposnih orožnikov, ki so dospeli v dolino, so se tudi Bukovčani morali raziti. Babnikova Minka je morala opirati mater, da se ni zgrudila od

silne žalosti. Šele zdaj se je spomnila Lojzeta in nekaj ji je reklo, da ga čaka enaka usoda.

Brž je poklicala brata Tinčeta ter mu naročila, naj jo hitro ubere po bližnjici v Potočje in prehititi orožnike. Bala se je za Lojzeta, da bi se mu kaj ne pripetilo. Na to ga je morala opozoriti. Kar ustrašila se je misli, da bo morebiti že prepozno.

Tinče je tekel, kolikor je mogel, a se je vrnil z usodnim poročilom: «Orožnik je odvedel Lojzeta, ki mu je dal tudi ponarejeni bankovec. Oče pa je zbolel od strahu in joka za nesrečnim sinom.

Minko je zbolelo huje kakor takrat, ko se je poslovila od očeta. Oče vsaj ni ničesar priznal. Zato je upala, da ga ne bodo mogli obsoditi. A Lojze ni bil dovolj previden, kar bo škodovalo njemu in tudi drugim. Kazen bo huda in neizogibna. In poroko bo treba preložiti za dolga leta.

Ob tej misli se je sesedla in jokala: «Lojze, ali veš, v kakšnem stanju si me zapustil? Kdaj se bova zopet videla? Oh, kako sem nesrečna!»

Mati jo je tolažila, čeprav je bila sama potrebna tolažbe. «Lojze se bo že kako izmuznil... Šimenc bo izrezal vse tri in samega sebe...»

«Ako jim dokažejo, pojde na leta», je stokala Minka.

«Počakajmo, kako se bo vse izteklo... Kadar hudo grmi, tedaj je malo dežja...»

«Mati, vi ne veste... Ko bi vsaj ne bilo prišlo tako daleč...»

«Minka, kaj ti je?» se je ustrašila mati. «Nič.» — Hči je pogledala v tla in zardela. «Dekle, govori resnico... Ako je tisto, kar slutim, tedaj ne boš mogla doigo tajiti...» «Mama, ljubezen je temu kriva... Lojzeta sem imela tako rada...» Minka je bridko zahtela.

«Tega bi ne bilo treba...» je jeknilo iz matere. «Ali se je morala res vsa nesreča pritepsti v našo hišo?»

«Vse bi bilo prav, ko bi ne bilo denarja... S poroko bi bilo vse poravnano...»

«Oh, kaj mora človek vse prebiti!» je vzdihnila mati. «Še sanjalo se mi ni nikdar, da bom kaj takega doživela...»

Mladenka je sramežljivo molčala. Debele solze so ji orale mlado lice.

Starka si je obrisala solzne oči in se pričela jeziti: «Tistega tujca ni bilo treba v Bukovje... Sam hudobec ga je prinesel...»

«Kdo ve, kaj nas bo še vse zadelo zaradi tega človeka», je trepetala Minka.

«To ni bil človek, marveč hudoba», je dejala mati. «Sam peklenški zapeljivec, ki se je prikazal v človeški podobi...»

Starka je bila prepričana, da je govorila resnico. Hčeri je naročila, naj hitro zakuri peč, sama pa je rinila počasi proti groblji zunaj vasi, kjer je bilo zloženo kamenje, ki se je med letom nalezelo z rebri. Tam, kjer je gledala izpod kamenja tanka plošča, so bili skriti ponarejeni bankovci. Bilo jih je poln predpasnik. Z njimi je

— **Hmeljarsko odposlanstvo pri banu.** Te dni se je zglasilo pri banu g. dr. Marušiču odposlanstvo načelnikstva Hmeljarske prodajne zadruge v Žalcu. Ker je obiranje hmelja že pred vrati, je odposlanstvo prosilo, da tudi letos podpre banška uprava hmeljski vzorčni sejem v Žalcu in izdajanje dnevnih tržnih poročil v teku sezone po «Slovenskem hmeljarju» ter omogoči potovanja združnega poslovodje v tujino v svrhu ugotovitve dejanskega stanja letine in obnove tržnih zvez. Gospod ban je vzel želje hmeljarskih zastopnikov na znanje in obljubil nuditi v okviru finančnih možnosti zadruzi pomoč.

— **Cene vinu se dvigajo tudi v drugih pokrajinah države.** Spričo dejstva, da letos ne bo obilna letina in da najbrže tudi kakovost ne bo ustrezala lanske kakovosti, so se začele cene vinu v dravski banovini krepiti. Podoben pa je položaj tudi v drugih vinorodnih krajih države. V Sremu računajo, da bo pridelek vina letos znašal komaj polovico lanske letine. Zato so se tam vsa vina podražila. Boljša vina v Sremu se plačujejo zdaj po 500 Din, slabša pa po 300 do 400 Din za hektoliter. Cene vinom so precej poskočile tudi v Banatu.

— **Razstava goveje živine montafonske pasme** se priredi v okviru Ljubljanskega velesejma in velike veterinarske razstave. Vabijo se vsi rejci te živine, da razstavijo svoje prvovrstne živali 2. in 3. septembra v Ljubljani na velesejmu. Prijave sprejema Franc Urbanc v Ljubljani. Sv. Petra cesta št. 1, do 20. t. m. Obenem daje tudi vsa potrebna pojasnila.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj in kraljica na lovu v Kamniški Bistrici.** Prejšnji četrtek je bil v dvornem lovišču v Kamniški Bistrici prvi letošnji lov, na katerega sta Nj. Vel. kralj in kraljica povabila številne odlične goste, ki se mude na oddihu na Bledu. V spremstvu kralja in kraljice so prispeli v Kamniško Bistrico knez Pavle, grški knez Nikola, knez Galicin, francoski poslanik na našem dvoru g. Paul Naggyar, naš zunanji minister g. Jevtič in minister dvora g. Antič v spremstvu maršala dvora in šumskega svetnika g. inž. Dimnika. V Kamniški Bistrici so si visoki gostje ogledali novi lovski dvorec, nato pa so po kratkem odmoru odšli na lov na gamze, ki je izredno dobro uspel. Zalet gamzov na stojišča je bil velik in lovska sreča je

bila visokim gostom zelo mila, posebno pa Nj. Vel. kralju, ki je ustrelil šest gamzov. Po končanem lovu so se visoki lovci zopet vrnili k lovskemu dvorcu, odkoder so se po kratkem oddihu odpeljali nazaj na Bled.

* **Kralj med kovači in žebjarji.** Pred dnevi si je ogledala staro Kamno gorico Nj. Vel. kraljica Marija. Te dni pa je prišel tjakaj Nj. Vel. kralj. Dvorni avto se je ustavil pri žebjarju Jerneju. Jernej je spoštljivo snel kovaško čepico in pozdravil visokega gosta. Takoj nato sta se že pomenkovala kralj in žebjar o vseh križih in težavah črnega stanu. Vlada se je zanimal za vse podrobnosti dela. Žebjar Jernej je razumel, čeprav je vedno le v Kamni gorici, skoro popolnoma vsa vprašanja in tudi dosti dobro odgovarjal, da ga je vladar očitno docela razumel. Le nekatere reči je pojasnil Vladimir Kapus, ki je kralju pokazal tudi zanimivosti svoje domače stare slovenske hiše. Kralj si je ogledal tudi staro delavsko hišo. Ko je bil kralj v Kapusovi hiši, se je pred njo zbrala vsa vas. Iz vseh delavnic so prihitali kovači, ki so z mladino skupaj vzklikali: «Naj živi naš kralj!» Vlada je z vedrim obrazom gledal črno delavsko množico in se zanimal tudi za župana, ki je v družbi tajnika takoj pristopil. Obema možema, ki sta prišla prav iz delavnice v delovnih oblekah, je podal roko. Bil je svečan prizor, ko sta se stisnili kraljevska in žuljava delavska desnica. Množico je to navdušilo in iz vseh grl je ponovno zadonel pozdrav: «Živel kralj!» Kralj se je zanimal tudi za vaše siromake. Segel je v žep, vzel znatno vsoto denarja in jo izročil županu s pripombo: «Vem, da je vas siromašna. To je za siromake!» Preden je kraj sedel v avtomobil, so mu dekleta prinesla cvetja, ki ga je sprejemal in se vzradoščen zahvaljeval. Ob njegovem slovesu so se ponovile počastitve, ki so mogle vladarju pokazati, kako iskreno ljubezen gojimo do njega.

* **Lepo uspel shod JNS pri Sv. Bolfenku pri Središču.** V nedeljo dne 6. t. m. je imel narodni poslanec g. Lovro Petovar shod pri Sv. Bolfenku pri Središču na prostem. Shoda se je udeležilo nad 200 ljudi, med katerimi so bili tudi pristaši bivše SLS. Shod je vodil župan iz Vitomarcev g. Tomanič. Glavno poročilo je podal narodni poslanec g. Petovar, ki je navzočnim predvsem obrazložil pomen stranke JNS in tudi kratko očrtal krasno uspeli kongres v Beogradu. Stvarno in obširno je razpravljal zlasti o delovanju vlade za omiljenje gospodarske krize kakor tudi o vzro-

kih in razvoju te krize. S tem v zvezi je dalje govoril o važnosti zakona o zaščiti kmeta, dalje o agrarnem zakonu, občinskem zakonu, o komasaciji občin in drugih važnih vprašanjih. Na kratko je omenil tudi splošen politični položaj v državi. Po poročilu se je razvila živahna razprava, v kateri je podal g. poslanec posameznikom potrebna pojasnila. Shod je lepo uspel.

* **Izplačilo pokojnin.** Finančni minister je vsem blagajnam, ki izplačujejo pokojnine preko poštne hranilnice s čeki, naročil, naj na kuponih nakaznic vedno navedejo vse odtegljaje, da bodo upokojenci vedeli, koliko in zakaj se jim odtegne. Na ta način se bodo znali ravnanj, na katera pravna sredstva naj se sklicujejo, če sodijo, da se jim je z odtegljaji storila krivica.

* **Nova postaja za potniški promet na kamniški progi,** in sicer Duplica, se odpre 21. t. m. Potnikom se bodo izdajali vozni listki v vlaku.

* **Redna letalska zveza Ljubljana—Celovec** bo otvorjena 21. t. m. in bo omogočala neposredno zvezo s Sušakom.

* **Šola za bolničarje in bolničarke.** 1. septembra se otvori v državni bolnišnici v Ljubljani 18 mesecev trajajoča šola za bolničarje in bolničarke. Prošnje je treba vložiti do 20. t. m. Natančnejša pojasnila se dobivajo pri upravi bolnišnice vsak dan med uradnimi urami.

* **Rudarji ne morejo živeti od obljud.** Iz Hrastnika pišejo: Položaj v rudniških revirjih se še ni niti malo izboljšal. V Hrastniku se je v zadnjem času čisto zatrlo upanje na zaposlitev večjega števila brezposelnih rudarjev. Podžupan trboveljske občine g. Roš je preskrbel, da so dobili nekateri brezposelni rudarji začasno skromno delo izven kraja. Tako dela 12 Hrastničanov pri sreskem cestnem odboru v Laškem, na banovinski cesti pod Mejo jih je zaposlenih sedem, na banovinski cesti Litijska—Radeče pa deset. Tam je bilo prej zaposlenih 30 brezposelnih delavcev iz Hrastnika. Delo je zapustilo na tej cesti 20 rudarjev in se zdaj vrši o tem preiskava. V kraju samem ima občina zaposlenih še 15 rudarjev. Veliko število delavcev pa je brez dela in brez življenjskih sredstev. Cestni odbor namerava zavarovati cestni ovinek pri Meketu. Ko se bo začelo to delo, bo tudi tam zaposlenih nekaj delavcev. Večje omiljenje brezposelnosti bi mogla nuditi samo gradba zasavske ceste. Potrebno bi bilo, da bi se čimprej našla sredstva vsaj za prog Radeče—Zagorje, na kateri bi bilo treba zaposliti samo brezposelne rudarje. Pri akciji v

hitela domov v kuhinjo ter jih izročila plamenu. Videla je, kako so postali najprej črni ko oglje, nato pa so se pričeli zvijati in šele naposled goriti. To je še bolj potrdilo njeno mnenje, da so bili bankovci vražjega izvora.

Zeno, ki je po moževem odhodu prevzela gospodarstvo, je čakalo še drugo važnejše opravilo. Ustaviti je morala oklice, da ljudje ne bodo brusili jezikov. Prav počasi in sramežljivo je lezla na Rovišje; hodila je po samih bližnjicah, ki so se skrivale med grmovjem. Ljudem se je izogibala. Le kaki dobri znanci je potožila svoje nadloge. Vse njeno pripovedovanje ni segalo dalje, kakor do ponarejenega denarja. Tam so se začenjale še druge tajnosti, katerih še ni bile treba razkrivati nekaj časa.

Starica je šla najprej v cerkev, kjer je nekoliko pomolila, potem pa je smuknila skozi stranska vrata v župnišče.

Župnik je sprejel odpovei in črtal oklice. Potem je postal osoren: «Čedne reči čujemo od vas; sram me je, ker spadate v mojo župnijo. Koliko dobrih ljudi ste onesrečili in oškodovali! Ni se vam bilo treba ukvarjati s sleparstvom.»

Zenica se je stisnila v gube in ječala. Župnik ji je temeljito izprašal vest; ko je pometel po vseh kotih, ji je pokazal vrata.

Minka je ostala doma kakor spokornica v puščavi. Delati se ji ni ljubilo. Njene misli so romale za Ložetom ter ga klicale, naj se vrne. Če pride sedaj, še ne bo zamujeno... Sicer pa bo prepozno...

Objela jo je senca sramote. Za nezakonskimi materami so takrat kazali s prstom. Roviški župnik se je branil poročiti žensko, ki se je pregrešila. Nezakonskega otroka je krstil na ime kakega judovskega svetnika.

Tedaj se je spomnila njega, ki ga je tako hladno odslovila. Na Murnovega Jožeta je mislilo deklet vedno pogosteje. Ali bi se dalo obnoviti, kar je zavrgla tako prezirno? O tem je sanjala ponoči in sklepala podnevi.

Naposled je prišla do površnega zaključka. Morda bi se dalo še popraviti, če bi se našel nekdo, ki bi zgladil pot med njima... Za tako uslugo bi mu bila neizmerno hvaležna...

Toda hitro se je zavedla, da to ni več mogoče. Kako naj mu zaupa, da ji je spodrsnilo na poti devišstva? Morda bi ji celó privoščil... Murn je natančen ter bi se upiral zaradi denarja... Jože bi se ne mogel tako hitro oženiti... Sramota je bila torej neizogibna... Posledice usodnega padca se niso dale več prepričati...

Mladenka se je obupno zgrabila za prsi. Okrog srca se ji je ovijal trnjeven venec...

Nekega večera je stala ob odprtem oknu. Ob svitu lune je videla nekoga, ki se je bližal vasi. «Jože!» Minka se je plaho umaknila. Vrgla se je z obrazom na posteljo in prosila Boga, naj čudežno privede Jožeta v njeno bližino.

Fant pa se ni več brigal za Minko in za njene tihe prošnje. Zavil je proti Čotarju, kjer ga je čakala njegova srečna Ančka.

Bukovje, prej tako živahno in vesele, se je izpremenilo v pravcato mrtvišče. Poznalo se je, da so odšli najboljši gospodarji. Ženske so hodile plaho krog doma ter se poskrile, čim so zagledale kakega tujca. Le otroci so še žgoleli po svoji stari navadi.

Kakor je hiša prazna brez gospodarja, tako je tudi pusta brez gospodinje. Pri Rjavcu se je to opazilo. Žena, ki je imela pri hiši prvo besedo, je hodila pridno branjarit in menjavat ponarejene bankovce. Imela je čudovito srečo. Nikjer ji ni izpodletelo.

Domov se je vračala ob sobotah s polno košaro in z natlačeno denarnico. Kod je hodila, ni pripovedovala. Niti možu ni kaj takega razodela. O njem je celó trdila, da je nekoliko namahan.

Tiste dni pred usodnim razkritjem se je odpravila Rjavka v dolino. Dogodki na Rovišju so jo gnali v bližnje mesto, kamor je nesla poslednji sveženj ponarejenih bankovcev. Urno se je bilo treba zasukati, zakaj novica o ponarejenem denarju se je širila z bliskovito naglico. Dan za dnem so prihajale na orožništva nove ovadbe. Ljudje so postajali čedalje bolj pozorni.

Potuhnjeno kakor mačka je hodila Rjavka od prodajalne do prodajalne. Kar je kupila, je plačala s ponarejenim denarjem. Zamenjani drobiž je hranila v posebnem žepu pod spodnjim križem. Ta žep je bil že tolik, da ga je komaj skrivala pod obleko.

Imela je samo še dva stotaka, ko je dospela v neko trgovino. Tu je nabrala nekaj drobnarij

pomoč gladijoče rudarske dece sodeluje posebno vneto Sokol in se je na poziv SKJ nabralo že nad 50.000 dinarjev. Od te vsote je odpadlo na Hrastnik 8.500 Din. Na župni seji v Celju je bil pred dnevi ustanovljen socialni odsek, ki bo izkušal v premožnejše rodbine v dravski banovini spraviti v rejo nekaj siromašnih rudarskih otrok, odraslo rudarsko mladino pa v uk pri raznih obrtniških mojstrih. V tem odboru so tudi zastopniki revirja, kakor gg. Mrnuh iz Zagorja, Rudolf Pleskovič iz Trbovelj, Lojze Hofbauer iz Hrastnika, dr. Benedičič iz Senovega pri Rajhenburgu in Tone Kurnik iz Velenja. Starši, ki žele kaka pojasnila od socialnega odseka celjske sokolske župe glede rejencev in vajencev iz rudniških revirjev in o vsem drugem, naj se obrnejo na prej navedene člane odbora.

* **Elektrifikacija Notranjske.** Delo na gradnji daljnovoda Vrhnika — Cerknica se bliža koncu. Kmalu bo zagorela žirovska, zdaj banovinska električna tudi že na Rakeku in v Cerknici. Želeti pa je, da bi se vod čimprej potegnil še do Starega trga in Sv. Vida, s čimer bi bila vsa Notranjska preškrbljena z električno silo. Šele tako bi bila dana Notranjski možnost večjega razmaha in napredka, predvsem v tujsko-prometnem pogledu. Vsa dela izvršujejo Kranjske deželne elektrarne same pod vodstvom g. inž. Frasa in ravnatelja g. inž. Miklavca. Slavnostne otvoritve na Rakeku se bo udeležil tudi ban g. dr. Drago Marušič.

* **Izid pogajanj v litijski predlinici.** Po dolgih mezdnih pogajanjih je prišlo slednjč do sporazuma med zastopniki delavstva in podjetjem. Te dni se je vršilo zaključno pogajanje, na katerem je bilo sklenjeno, da se mezde znižajo za sedem in pol odstotka, in sicer od ponedeljka 14. t. m. dalje. Kot zastopniki delavstva so bili navzočni: za inspekcijo dela g. inž. Baraga, za Delavsko zbornico g. Anton Marinček, za Zvezo industrijev tajnik g. dr. Golia in za Narodno strokovno zvezo g. Kravos. Podjetje je pri pogajanju zastopal direktor g. Preiss, ki je na koncu izjavil, da podjetje nima ničesar proti sklenitvi kolektivne pogodbe, ker je delavci dozda še nimajo in da bo ta pogodba znatno izboljšala delovne pogoje. Izid zaključnega pogajanja je vendarle majhen uspeh za delavstvo, ker je podjetje hotelo znižati mezde za dvanajst odstotkov.

* **Pevskim zborom!** V Ljubljani izhaja glasbeni list «Zbori» že deveto leto. Ureja ga skladatelj in pevovodja g. Zorko Prelovec, izdaja

pa delavno pevsko društvo «Ljubljanski Zvon». Naročnina je zelo nizka: 50 dinarjev za 6 obsežnih zvezkov na leto. Vse v «Zborih» priobčene skladbe so pri upravi lista naprodaj za 1 Din dve strani. Kdor naroči tako pesem za ves zbor, recimo za 20 pevcev, stane nabava notnega materiala 20 Din. Pevska društva, pevci in pevke, naročite se na «Zbore». Naslov: Pevsko društvo «Ljubljanski Zvon» v Ljubljani.

* **Smrt pred oltarjem.** V Černečah pri Dravogradu je zadel srčna kap pred oltarjem župnika g. Alberta Travsta iz Trbonj. Bil je takoj mrtev. Blag mu spomin!

* **Naš tovorni parnik se je potopil.** Jugoslovanski parnik «Treči», ki je odplul s tovorom bavksita iz Šibenika proti Rotterdamu, se je v bližini Barija potopil. Posadko so rešili.

* **Živinozdravnik Peter Škofič v Mariboru** se je preselil iz banovinske palače v Strossmajerjevo ulico št. 31. Telefon 2808.

* **18mesečni otročiček žrtev opekline.** Na Klanecu pri Kranju se je pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje nedolžnega 18mesečnega otročička. V družini delavca Kroparja je mati prala. Okrog nje se je sukala 18mesečni sinček Mirko. Približal se je škafu vrele vode, v katerega se je zadel in ga prevrnil nase. Vrela voda je otročička poparila po vsem telesu. Sicer so ga takoj odpeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa mu niso mogli kljub vsemu prizadevanju več rešiti življenja. Nesrečni otročiček je umrl za opeklinami.

* **Smrtna nesreča mlade učiteljice.** Učiteljica Tilka Rusova se je nedavno prijavila z avtom z Bleda v Kranjsko goro. Na povratku je na nepojasnen način padla na cesto in si prebila lobanjo. Hitro so jo prepeljali na Bled, kjer je izdihnila. Kot učiteljica je službovala v Tišini v Prekmurju.

* **Strel v prsa.** V Uršnih selih je hotel streljati divje golobe kmečki fant Leopold Kapš. Fant si je strelišče izbral v domači hiši. Stoječ na preži pri odprtem oknu je kmalu dobil na muho jato golobov. Puška pa se mu ni hotela sprožiti. Ko je hotel poiskati napako, se je ob njegovem nepredvidnem ravnanju sprožil naboj. Svinčena zrna so zadelala lahkomišelnega loveca v levo stran orsi in mu prizadejala zelo hude poškodbe.

* **Iz tujine je prišel domov umret.** Med zagorskimi rudarji, ki so se leta 1924. izselili v Francijo in dobili delo v velikem rudniku Combelleju, je bil tudi Ivan Jerman iz Podkrajja. Pri hudem delu je zbolel in je bil pred kratkim od-

puščen, ker po preteku bolniškega roka ni bil sposoben za delo. Jermanu, ki je bil star komaj 32 let, so rojaki zbrali toliko denarja, da se je lahko vrnil v domovino. Ko je pred desetimi dnevi izstopil na zagorski železniški postaji, je bil od bolezni in dolgega potovanja tako izčrpan, da ni mogel peš domov v Podkraj k svojemu očetu, upokojenemu rudarju. Vsi so že tedaj opazili, da se je prej tako krepak mladenič čisto izčrpal pri napornem delu in da je prišel domov umret. Te dni je zatisnil svoje trudne oči in se je še pred smrtjo hvaležno spominjal tovarišev, ki so mu omogočili vrnitev v domovino. Predzadnji ponedeljek dopoldne je velika množica prijateljev in tovarišev spremljala Ivana Jermana do groba na zagorskem župnijskem pokopališču. Člani pevskega društva «Loški glas» so pred hišo in ob grobu zapeli žalostinke.

* **Gad ga je pičil.** Nedavno je podajal 31letni posestnikov sin Franc Potočnik na Frankolovem pri Vojniku snopje v mlatilnico. Nenadno je začutil močno bolečino na levi roki. Pičil ga je gad, ki je bil skrit v snopju. Potočnik je poiskal zdravniško pomoč v celjski bolnišnici.

* **Smrtna žrtev nesreče.** Cvitkov oče iz Mihovice se je vračal domov iz vinograda. Po cesti je prihitel avto. Cvitko je mislil, da bo še pravčasno prišel čez cesto, pa ga je avto prehitel in ga udaril tako močno, da se je mož nezavesten zgrudil in kmalu izdihnil.

* **Smrtna nesreča na Zgornji Hudinji.** Te dni je šla po državni cesti, ki drži proti Vojniku, 43letna posestnica Eliza Pukmaistova iz Vojnika. Blizu kapelice, kjer se odcepi cesta na Zgornjo Hudinjo, se je v tistem času pripeljal po cesti meštni avtobus, ki vozi iz Celja na Dobrno, nasproti pa je pripeljal tovorni avto iz Maribora, ki je vozil radensko kisló vodo. Pukmaistova se je očitno hotela izogniti mestnemu avtobusu, a je prišla pod tovorni avto. Kolesa so ji zdrobila lobanjo in je bila takoj mrtva. Naj počiva v miru!

* **Zaklad kopljejo.** V Trbovlje je prišel star gospod s spremljevalcem, da poiščeta neki zaklad, ki je zakopan pod jablano na posestvu g. Stroja v Urhovčevi loki. Stari gospod se piše Leopold Levin, ki pa živi zdaj na Dunaju. Gospod Levin išče s svojo čarobno palčico razne požemske zaklade in je baje odkril v bližini Celja že tudi skladišča soli. Da je prišel g. Levin v Trbovlje, je dal povod članek, ki je baje izšel pred časom v dunajskih časopisih, v katerem

ter jih plačala s ponarejenim stotakom. Trgovci ji je vrnil denar, češ, naj nekoliko počaka. Medtem je naročil vajencu, naj steče na ulico po stražnika. Zenici je dejal, da ga je poslal po drobiž v sosednjo prodajalno.

Ko je vstopil vajenec s stražnikom, je vedela, koliko je ura. Obsedela je kakor ptička, ki sede na limanice in ne more več uiti. Prepozno je bilo misliti, kam naj skrrije bankovec, da ga ne najde pozorno oko postave. V tej skrajni stiski ga je stlačila v usta in pogoltnila. Stražnik ni tega zapazil, ker se je razgovarjal s trgovcem, ki je vse to dobro videl.

Stražnik jo je vprašal po kraju in imenu; oboje se je ženišče naglo izmislilo. Toda laž se ji je poznala na obrazu. Stražnik je vzlic temu zapisal njene besede.

Potem jo je pozval, naj mu pokaže bankovec, s katerim je nameravala plačati, kar je nakupila. Babnica je nalašč brskala po košari, dokler se ni spomnila, da ga je nekam založila.

«Snedla ga je», jo je izdal trgovec. «Videl sem, ko ga je mečkala...»

Stražnik jo je odvedel na policijo, kjer so poklicali zdravnika. Rjavka je morala popiti neko tekočino, nato pa je pričela bljuvati. Med izmečkom so našli kosce ponarejenega denarja. Pažrla je oba stotaka.

Pričelo se je strogo zasliševanje. Branjevka je morala povedati svoje pravo ime in da je doma iz Bukovja pri Rovišju. To je bilo zanjo usodno. Ta kraj so imela oblastva zapisan v črni knjigi.

Odkod ima ponarejeni denar, pa babnica ni hotela izdati. Jeziček se ji je spretno obračal. Toda zašla je v nasprotje. Najprej je trdila, da je našla denar na poti, nato pa, da ga je dobila od neznanega človeka. Resnice ni hotela povedati. Ko so jo prijeli trdo, je pričela jokati.

Po končanem zaslišanju se je oddahnila. Zanašala se je, da jo bodo izpustili, a se je motila. Odvzeli so ji košaro in ves denar, njo samo pa shranili v ozko celico za železna vrata.

Drugi dan je bila sobota in za njo je nastopila nedelja. Rjave je vstal na vse zgodaj, da bi šel v cerkev k prvi maši. Ostati pa je moral doma, zakaj otrok ni smel pustiti samih brez varstva. Tedaj se je znosil na Marto, ker je tako dolgo izostala. Spati ni mogel, tako ga je skrbelo. Obledel se je in hodil okrog hiše.

Tudi nedelja je potekla, a Marte ni bilo odnikoder. «Prišli so jo», so uganili sosedeje.

Rjave si je obrisal solze z rokavom. Zaman je gledal na pot, ki drži iz doline proti vasi. Njegov pogled je razodeval, kako bridko mu je bilo pri srcu. Žena je naposled le žena, čeprav sta včasih poropotala.

Ni še minilo pol tedna, ko je vedela vsa okolica, da so prijeli Rjavko pri menjavanju ponarejenega denarja. Pri Rjavcu se je namreč oglašil orožnik z občinskim možem in napovedal preiskavo. Našli pa tudi tu niso ničesar, ker je odnesla Marta vse do zadnjega stotaka. Možu je pustila le nekaj drobiža. Zato se je lahko pogumno zagovarjal.

Na vprašanje, ali ima kaj denarja, je odgovoril: «Kak krajcar je zmeraj pri hiši...»

«Kje pa je žena? Kdaj je šla od doma?» je poizvedoval orožnik.

Rjave je nakremžil obraz in rekel: «Ne vem, kje je in kod hoši. Skrbi me, da se ji je kaj pripetilo.»

«Kaj se ji je pripetilo? Kaj mislite?» ga je skušal orožnik.

«I no, da je zbolela.» Mož je dobro odgovoril.

«Pravijo, da je vzela s seboj mnogo denarja...»

«Toliko, kolikor potrebuje za kupčijo...»

«Pri sebi je imela sveženj novih bankovcev...»

«Kaj toliko! Pa mi jih ni pokazala...»

Orožnik se ni mogel zdržati smeha. Nadaljeval je, kolikor je mogel resno: «Kje je dobila vaša žena toliko denarja?»

«I zlomek vedi. Kadar pride nazaj, bom že izvedel...»

«Očka, Marte ne boste kmalu videli», je dejal orožnik.

«Kako da ne?» Rjave se je ustrašil.

Orožnik mu ni hotel natanko pojasniti. Možje so mu opisovali Rjavca kot jako dobrega človeka, katerega je ovijala žena okoli prsta. Revše je moralo plesati tako, kakor je godla ona. Če je rekla: «Sneg je črn», je moral Jaka potrditi. Bog ne daj, da bi ji oporekal.

(Dalje prihodnjič.)

se je trdilo, da je v Trbovljah zakopan zaklad, ki so ga tam nekoč zakopali neki vlomilci. Ko je prišel v Trbovlje, mu je njegova palčica pokazala v Urhovčevo loko. Najel je delavce, ki so začeli kopati pod neko staro jablano. G. Levin trdi z gotovostjo, da je tam zakopan zlat in srebrni zaklad, ki pa lahko datira še iz najstarejših časov, ko so živeli v naših krajih še Kelti in Rimljani. Izkopali so nad dva metra globoko jamo, a do zaklada še niso prišli. Kopanje so, kakor poročajo, začasno ustavili.

* **Požari se vrste.** V teku enega tedna smo imeli v mokronoški okolici kar tri požare. Najprej je pogorel g. Kolencu v Mokronogu kozolec, potem hiša in kozolec, last kovača Kostanjevca na Bistri, in nazadnje spet kozolec, napolnjen z žitom in klajo, last Jožeta Simončiča na Bistrici. Gorelo je povsod ob istem času, to je okrog polnoči. Vse kaže, da so zločinci na poslu.

* **Drava je zahtevala žrtev.** Te dni sta plavala preko Drave tovariša srednješolca, od katerih eden je bil 14letni Anton Pavko, sin tapetnika iz Ptuja. Sredi Drave je ta nenadno omagal in se ni več prikazal na površje. Vsaka pomoč drugega tovariša je bila zaman.

* **Nesreča motociklista.** Ko se je peljal sin uglednega trboveljskega posestnika in krojača Karel Medvešek poslovno od Sevnice proti Krškemu, je v precej hudem diru naletel na vozniške, ki niso vozili po predpisani strani. Videč neizogibno nesrečo, je poizkusil Medvešek z vso silo zavreti vozilo, ki se je pa prevrnilo tako, da je prišel vozač pod njega in si zlomil nogo ter se tudi drugače precej poškodoval.

* **Drava je naplavila dve trupli.** Dne 6. t. m. je utonil pri falski elektrarni 26letni sin obratovodje Feliks Griesser. Kljub vsem naporom njegovega trupla niso mogli najti. Te dni popoldne pa je opazil neki mizarški pomočnik, ko se je vozil s čolnom po Dravi, v bližini Schmiedererjevega posestva ob Koroški cesti v vodi moško truplo ter ga potegnil iz vode. V utopljenca so spoznali pogrešanega Griesserja. Pri falskem jezcu pa je Drava naplavila truplo okrog 14letnega dečka, katerega imena še niso ugotovili.

* **V tvornici pirotehničnih izdelkov na Ostrožnem pri Celju so se razpočile rakete.** V tvornici pirotehničnih izdelkov «Pyroti» na Ostrožnem pri Celju, ki je last g. Janka Bovhe, je nastala velika eksplozija. V oddelku za polnjenje raket je bilo zaposlenih pet delavk in en delavec. Ko je ta polnil raketo in tlačil vanjo s posebno napravo razstrelilno snov, se je raketa iz neznanega vzroka razpočila. Takoj nato so se pa vnele tudi ostale rakete, ki so bile že napolnjene z razstrelivom, a ne zaprte. V trenutku je bila delavnica v plamenih. Posledice so bile strašne: Plamen je zajel vseh pet delavk, ki se jim je vžgala obleka. Delavec je hitro pokril delavkam glave, da se jim ne bi vžgali lasje, nato pa je hitel po pomoč. S pomočjo drugih delavcev mu je kmalu uspelo pogasiti ogenj. Delavke so vse hudo opečene. Najhujše poškodbe je dobila devetnajstletna Justa Binclova iz Vojnika, ki je bila opečena po rokah, nogah, obrazu in hrbtu. Hudo sta opečeni Antonija Vitancova iz Gorice pri Galiciji in Marija Galunova, ki sta dobili opekline po obrazu, vratu in rokah. Nekoliko manj sta poškodovani Marija Koroševa iz Gamberja pri Celju, ki je opečena na rokah in hrbtu, in Ana Ločičnikova, ki ima opekline na rokah in nogah. Nesrečne žrtve so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer so jim nudili potrebno pomoč. Binclova je kmalu umrla. Delavec, ki se mu je razpočila raketa, je bil poškodovan samo na desnici. Sam se je peljal v bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč, nato pa se je podal domov.

* **Izgnila je iz Ptuja 15letna Marija Cesarjeva,** po rodu iz Gradca. Dekle govori slovensko, hrvaško in nemško in je čedno oblečeno. Odvedeno je bilo iz Ptuja od neke starejše ženske najbrž v Zagreb. Obstaja bojazen, da je dekle postalo žrtev brezvestnih trgovcev z dekleti.

* **Obesil se je v Bistrici pri Limbušu posestnik Alojzij Lipnik.** Našla ga je na vrvi njegova žena. R

* **Mož in žena pod vozom.** Huda nesreča se je dogodila v Moškanjcih. Zakonca Valentin in Marija Petkova sta vozila steljo iz gozda. Na nekem klancu pa je možu, ki je vodil konja, spodrsnilo in padel je pod voz. Ko je žena videla, da preti možu nevarnost, je priskočila in ga s sunkom rešila nevarnosti. Pri tem so se pa konji splašili in prišla je še ona pod voz, tako da je šel voz čez njeno telo. Dobila je smrtonevarne poškodbe in so jo v obupnem stanju prepeljali v bolnišnico, kjer je umrla. Njen mož je dobil le lahke poškodbe in je ostal v domači oskrbi. Nesreča je zbudila med občinstvom splošno pomilovanje.

* **Dva požara.** Predzadnje nedeljo je nastal ogenj v gospodarskem poslopju Antona Verbeka, posestnika v Leskovcu. Zgorelo je vse do tal. Z veliko težavo se je posrečilo rešiti živino in obvarovati stanovanjsko hišo pred ognjem. — Komaj se je nekoliko poleglo razburjenje in so šli ljudje k počitku, že je zgodaj zjutraj požarni rog naznanjal nov požar. Gorelo je v gorski vasi Ritoznoju pri županu Jožetu Goričanu. Ker je bilo vse s slamo krito, je bilo v trenutku vse v plamenih. Vnela se je tudi stanovanjska hiša, ko domači še niso vedeli, da gori in so mirno spali. Šele na klice sosedov so se zbudili. Rešiti niso mogli ničesar, razen živine iz gorečega hleva. Pohištvo, obleka in denar so postali žrtev ognja. Zgoreli so tudi domači pes in vse kokoši. Ogenj je prešel tudi na viničarijo Brumzejeve graščine. Tudi to poslopje je pogorelo do tal. Slovenjebistriški in zgornjebistriški gasilci so omejili požar. Kako je ogenj nastal, ne ve nihče.

* **Strelna je ubila v Dolenjih Kamencah Dergančevu gospodinjo in užgala hišo.** Ogenj so udušili, a gospodinje tudi z umetnim dihanjem niso mogli več zbuditi k življenju.

* **Velik požar v mirenski dolini.** Na pristavi grofa Barba na Dobu je zvečer nastal v šupi ogenj, ki se je razširil na poleg stoječa dva kozolca. Prvi reševalci, ki so prihitali iz vasi Praroč in Rakovnika, so začeli reševati živino iz hlevov in nositi na podstrešje poleg gradu v škafih vodo, da so z ročnimi brizgalnami škropili ostrežje in tako rešili grad in na drugi strani stoječi gospodarski poslopji. Na pomoč došli gasilci iz Št. Ruperta, Mirne, Trebnjega, Mokronoga, Sv. Roka, Sevnice, Sela in Ponikev so ogenj naposled omejili.

* **Na vožnji s kolesom ga je ubila strela.** Ob hudi uri se je vračal v soboto 20letni kmečki sin Lovrenc Svenšek s kolesom domov v Grečjo vas iz Maribora, kjer je bil zaposlen kot zidarSKI vajenec. Naenkrat se je zabliskalo in že je treščilo vanj. Mladenič se je zgrudil s kolesom vred na tla in bil pri priči mrtev. Našli so ga šele v nedeljo zjutraj.

* **Pod vlak je skočil.** V nedeljo je planil 19letni kolarski pomočnik Lovro Jeretin s Polul pri Celju iz neke gostilne v Štorah, hotel na železniško progo in legel na tračnice v trenutku, ko se je bližal osebni vlak iz Maribora. Neki prijatelj je hotel prepričati Jeretinovo nakano in je tekel za njim, bilo pa je že prepozno. Lokomotiva je zadela Jeretina v glavo. Fant je obležal na progi z veliko rano na glavi in z razmesarjeno desnico.

* **Žrtev Ljubljance.** Te dni ponoči se je pripetila poleg prenovljenega čevljarskega mostu v Ljubljani huda nesreča. Prikorakala je po Cankarjevem nabrežju čez most manjša družba v precej veselem razpoloženju. Med družbo sta bila tudi 50letni trgovinski poslovadja Marko Banda in njegova žena. Tostran mostu se je Banda za trenutek odstranil od družbe in stopil k obrežnemu zidu Ljubljance. Stoječ na robu kraj Ljubljance je Banda nenadno izgubil ravnotežje in treščil z glavo naprej naravnost v umazano Ljubljano. Njegova družba je opazila nesrečo. Na klice je prihital stražnik Fran Narat, kateremu so naglo pojasnili nesrečo, nato pa je brez oklevanja preskočil zid in se spustil v Ljubljano. Ponesrečenca je zaneslo od brega precej v stran in mu stražnik ni mogel takoj pomagati. Poklical je pomoč in sta prihitala še dva stražnika Ignacij

Gornjik in Pavel Kavšek. Šele tako se je posrečilo spraviti nesrečnika spet na breg. Marko Banda je bil, ko so ga potegnili na suho, globoko nezavesten in so ga šele po polurnem trudu spravili k zavesti s pomočjo umetnega dihanja. Medtem je došel reševalni avto, ki je ponesrečenca odpeljal v splošno bolnišnico, kjer je umrl.

* **Vlom v Braslovcah.** V noči na nedeljo so tatovi obiskali konzum v Društvenem domu v Braslovcah. Zlezli so skozi okno. Vendar plen ni bil nič izdaten. Bržčas so se tatovi ustrašili kakega šuma in jo spet pobrisali v noč.

* **Strašen zločin ljubosumne ženske.** 34letna Angela Gelfartova, rojena Kovačičeva iz Češnjice pri Škrljevem, je bila silno ljubosumna na 20letno Danico Mikčevo, služkinjo pri posestniku Urbanu na Ostrožu pri Št. Rupertu na Dolenjskem. Šlo je za nekega fanta. Angela je sklenila, da umori Danico. Te dni ponoči je prišla na Ostrež, oborožena z velikim kuhinjskim nožem. Šla je k Urbančevim, kjer je v usodni zmoti zabolila namesto Danice njeno gospodinjo Urbančevu, ki se je zgrudila nezavestna na tla. Angela je nato zbežala na vrt, ne da bi se zmenila za hudo ranjeno gospo. Tudi Danice ni več iskala. Ko je g. Urbanec zaslišal krik svoje žene, je v silni razburjenosti zgrabil za samokres, stekel za Angelo in petkrat ustrelil proti njej. Trije strelji so bili smrtni. Angela je bila takoj mrtva. Gospoda Urbanca so zaprli, pa so ga spet izpustili. Nesrečna gospa Urbančeva se bori s smrtjo.

* **Koprivniški atentator aretiran.** Madžarska policijska oblastva so aretirala atentatorja Eda Premca, ki je nedavno skupno z Mijom Kraljem poslal po železničarju Žagarju v Koprivnico peklenjski stroj, ki se je razpočil v obmejnem policijskem komisarijatu. Izročili so ga madžarskemu državnemu tožilcu. Te dni so bila oblastva obveščena, da se nekeje skriva tudi drugi atentator Mijo Kralj. Upajo, da ga bodo v kratkem prijeli.

* **Beg iz zapora.** Iz zaporov sreskega sodišča v Gornjem gradu je pobegnil 32letni Tomaž Laznik, po poklicu brusar. Živi v družbi ciganov ter hodi z njimi po deželi iz kraja v kraj. V zaporu je bil zaradi raznih tatvin. Zdaj se je najbrž spet pridružil kakšni ciganski družini. Laznik, ki je tudi vojaški begunec, je srednjevelik, suh, podolgovatega obraza in svetlih las.

* **Grd zločin.** Ko sta delavka R. in neka desetletna deklica nedavno nabirali borovnice v gozdu nad gostilno «Livado» na Starem gradu pri Celju, se jima je približal neznan mlad možki. Začel je nagovarjati delavko, ki ga pa ni hotela poslušati. Tedaj jo je nenadno zgrabil, pričel daviti in ji storil silo. Deklica je v strahu zbežala, kmalu pa jo je ustavil neki drugi možki. Zgrabil je preplašeno deklico, jo vlekel k nekemu drevesu, privezal s pasom in poskušal pravtako zlorabiti. Deklica pa se je k sreči rešila vezi in pobegnula. Policija je nasilnikoma na sledi.

* **Vlomi v železniške vagonne.** Na progi od Zagreba do Brežic je bilo izvršenih te dni več vlovov v vagonne. Iz enega so neznan vlomilci odnesli 9 kg semena vrtno zelenjave, iz drugega pa tri pošiljke, ki so vsebovale 15 železničarskih uniform iz modrega sukna, poslanih po Pučniku iz Ljubljane za Konzumno zadrugo uslužbencev državnih železnic v Zagrebu. Tretja ukradena pošiljka je vsebovala 12 poluverjev, pletenih v različnih barvah; bila je naslovljena na tvrdko Artemido v Zagrebu. Dalje je bilo vlomljeno še v en vagon, iz katerega so ukradli neznanec za okrog 5000 Din umetne svile. Ukradeno blago bodo gotovo izkušali vlomilci razpečati po deželi, zato opozarjamo ljudi na te vlome.

* **Tihotapec pod lokomotivo.** Poseben dogodek so doživeli nedavno na kolodvoru v Št. Ilju v Slovenskih goricah. Pri pregledu tovornega vlaka so opazili organi carinskih oblastev pod lokomotivo moško postavu. Možaka so izvlekli iz njegovega skrivališča. Bil je ves oljnat in sajast kakor dimnikar ter je komaj še dihal od naporne in nevarne vožnje. Vsuli so se pa iz skrivališča obenem zavojčki saharina, vžigalniki in vžigalni kamenčki. Imel je pri sebi nad 11 kg tega blaga. V Avstriji se je neopaženo vtihotapil pod loko-

motivo ter si napravil na oseh ležišče. Niti življenjsko nevaren drzen poizkus ga ni rešil pred vsevidnimi očmi carinarjev. Odnali so ga v Maribor in tam so mu prisodili za tihotapstvo eno leto zopora.

* **Tatvine v župnišču.** Ko je predzadnje nedeljo zjutraj župnik g. Rupnik v St. Lambertu pri Zagorju imel prvo cerkveno opravilo, je nekdo vlomil v župnišče ter odnesel okrog 1000 Din in nekaj jestvin. Tatvino so ugotovili šele po prihodu iz cerkve. Osumljen je neki mlajši moški, ki je že nedavno prišel v župnijsko kuhinjo ter iz lonca ukradel kos mesa. Župnik tatvine tedaj ni naznanil, ker je bil prepričan, da je bila izvršena zaradi lakote.

* **Drzen roparski napad pri Domžalah.** V Čemšeniku pri Dobu blizu Domžal so v eni zadnjih noči trije neznanci napadli hišo starega Mihe Svetlina, jo oropali in onečastili gospodarjevo hčer in vnukinjo. Hiša 81 let starega Mihe Svetlina je oddaljena kakih 200 metrov od ostalih hiš v Čemšeniku ter stoji na robu gozda. V hiši bivata poleg gospodarja njegova hči 46letna Frančiška in 14letna vnukinja Karolina Medveščkova. Vsi trije so se usodne noči odpravili že k počitku, ko so se pred hišo oglasili trije neznani moški, ki so pričeli s koli razbijati po vratih. Njihovi udarci so bili tako silni, da so se vrata udala. Medtem pa se je gospodar Svetlin že pripravil na obrambo in je prišel v vežo, kjer je zgrabil vile, da bi napodil vlomilce. Ti pa so ga pograbili, mu odvzeli vile, aa odgnali v hišo, ga postavili k peči ter mu grozili, da ga ubijejo, če ne bo dal miru. V hiši so gospodarili poldrugo uro. Staremu Svetlinu so vzeli težko zlato verižico, Frančiški Medveščkovi pa zlato zapestnico in zlat poročni prstan. Ker denarja niso našli in tudi ne drugih dragocenosti, so si prisvojili še ves živež, kar ga je bilo pri hiši. Nato sta dva izmed njih napadla mlado Karolino Medveščkovo, ki se je skrivala pod posteljo. Izvlekla sta jo izpod postelje, ji zamašila usta in jo oskrunila. Ko sta izvršila ta zločin, sta šla še v drugo sobo, kjer sta oskrunila tudi Svetlinovo hčer Frančiško. O razburljivem nočnem dogodku so bili orožniki obveščeni naslednjega jutra. Pričeli so nemudno zasledovati napadalce. Najprej so v gozdu našli vso zalogo živeža, ki so ga odnesli vlomilci, kmalu pa se jim je posrečilo vloviti tudi zločince. Aretiranci so 20letni Pavel Ovčak, kleparski pomočnik iz Preserja pri Mengšu, 21letni Lojze Kralj, pekovski pomočnik iz Kamnika, in Stanko Pančur, star 20 let, doma na Jesenicah pri Nevljah, brez pravega poklica.

* **Ciganska nadloga na Dolenjskem.** Hudoroviči in Brajdiči so znani dolenjski cigani, ki se klatijo od vasi do vasi in kradejo, kjer se jim le nudi prilika. Trije Brajdiči in en Hudorovič so 5. t. m. vlomili v stanovanje kočarice Ivane Kukmanove v Lešnici, občina St. Peter pri Novem mestu, in odnesli razno obleko in perilo.

* **Nočni napad.** Janez Zamuda, 46letni posestnik iz Formina se je vračal ponoči s košnje domov. Nenadno pa ga je neznan storilec iz zasede napadel in udaril s kolom s tako silo, da je Zamuda obležal nezavesten. Naslednjega jutra so ga našli ljudje. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili smrtnonevarne poškodbe na njegovi glavi. Zamuda je umrl.

* **Hlapec z nožem na gospodarja.** V Dežnem pri Makolah sta se sprla gospodar Dobršek in hlapec Franc Mesarič. Beseda je dala besedo in v hlapčevi roki se je zabliskal nož. Potegnil je z njim preko gospodarjevega obraza in mu prizadel od nosu do brade globoko rano. Z zadevo se zdaj bavi orožništvo.

* **Vlomilci na avtomobilu odnesli za 70.000 dinarjev blaga.** Ljubljanska policija je prejela brzojavko o velikem vlamu, ki je bil izvršen v Tuhelju pri Brežicah. V noči od 6. na 7. t. m. so neznani storilci oplenili trgovino g. Viljema Horvata. Pripeljali so se na avtomobilu in zelo hitro opravili svoj posel. Najbrž so jim bile razmere dobro znane. Odnesli so tkaninskega blaga in kož v vrednosti 70.000 dinarjev. Ukradeno blago so naložili na avto, ki je oddrvel proti Brežicam.

* **Vlom pri belem dnevu.** Jože Matoh iz Irče vasi je mlatil svoje žito na podu pri sosedu. Proti petim mu je prinesla žena malico, hčerka se je pa tačas kopala v Krki. Doma ni bilo nikogar. Vlomilec si je izbral to ugodno priliko in zlezal skozi okno v hišo in si prisvojil razno perilo in obleko. Nekateri sosedje so videli neznanca v sivi obleki, ki je nesel nabasano vrečo proti Šmihelu. Takoj, ko so tatvino zapazili, so domači naznanili zadevo orožnikom v Novem mestu in na Škrjančah, ki so začeli zasledovati vlomilca.

* **Obsojen gostilničar, ker je dajal šolarjem alkohol.** Pred sodnikom poedincem v Ljubljani je bil neki gostilničar iz moravške okolice obsojen na denarno kazen 1000 Din, toda pogojno za dve leti, ker je 31. marca letos dal trinajstletnim šolarjem več šilc pelinkovca in enemu še zraven dve šilci hruševca, tako da so se na javnem kraju opijanili.

* **S kroglo mu je končal življenje.** Mariborski reševalci so bili te dni telefonično poklicani v Hošnico pri Poljčanah, kjer je nekdo v prepiru ustrelil s samokresom 26letnega posestnikovega sina Leopolda Škerbiša iz Hošnice. Nezavestnega ranjenca so reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je pa že ponoči umrl.

* **Neznan slepar.** Po okolici Ljubljane se je potepal te dni neznan moški, ki se je izdajal za krojaškega pomočnika iz Velenja. Osleparil je več strank in prišel tudi k Janku Sedeju na Brezovici, kjer je pričel pripovedovati, da so mu ubili brata. Prosil je Sedeja, naj mu posodi kolo, da bo mogel hitreje priti do ubitega. Sedej mu je ustregel šele potem, ko mu je imenovani pustil v zastavo delavsko knjižico, glasečo se na ime Jožeta N. Neznanca, ki najbrž ni Jože N., pozneje ni bilo več nazaj. Prisleparjeno kolo je najbrž prodal.

* **Žepna tatvina v vlaku.** Davčnemu inspektorju Ivanu Tomcu iz Kamnika je izmaknil neznan žepar v vlaku Ljubljana—Kamnik listnico z vsebino 2000 Din. Tatvino je izvršil najbrž neki 30letni moški srednje postave, podolgovatega obraza in napravljen v rjavo obleko, ki je govoril nekako hrvatsko-slovensko mešanico.

* **Hud napadač.** Mali senat v Ljubljani je te dni obravnaval primer odslovljenega graničarja Petra Divića s 73letnim posestnikom Francetom Čeferinom iz Leskovic v Poljanski dolini. Bilo je predlanskim. Graničarji, ki so se bili malce napili, so začeli izvajati razne vaje na Čeferinovem travniku. Lastnik se je protivil. Graničarji so se odstranili, le Divić se je s Čeferinom sporekel. Prišlo je tako daleč, da je Divić v razburjenosti začel starca suvati, podrl ga je na tla in ga s čevlji sunil v levico, da mu jo je v sklepu izpahnil. Čeferin je zaradi te poškodbe trajno ohromel. Državni tožilec je proti Diviću naperil obtožbo zaradi zločina hude telesne poškodbe. Divić se je zagovarjal, da ga je stari Čeferin prvi napadel in da je bil sam razburjen, v bistvu pa je priznal poškodbe. Obsojen je bil na tri mesece strogega zopora, toda pogojno za dve leti in še s pogojem, da mora Čeferinu plačati v enem letu odškodnino 3000 Din. Divić je bil s kaznijo zadovoljen, toda zaradi odškodnine je prijavil revizijo.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ŠEST POSESTNIKOV ŽRTEV OGNJA.

Ž u ž e m b e r k, avgusta.

V soboto popoldne je nastal sredi Žužemberka ogenj, ki bi bil skoro postal usoden za ves trg. Mogočni ognjeni jeziki so najprej planili iz gospodarskega poslopja posestnika Feliksa Glihe. Ker je bilo na podu za okrog deset vozov sena in je bilo poslopje krito s slamo, je ogenj z vso naglico objel vse poslopje ter se razširil še na gospodarska poslopja posestnika Janeza Novaka, Ivana Vehovca, Jožefe Košičkove, Petra Okorela in Leopolda Pašarja. Iz gospodarskih poslopij je naposled prešel še na hiše, tako da je bilo nazadnje v ognju šest hiš in pet gospodarskih poslopij.

Gasiti so začeli najprej domači gasilci, poklicani pa so bili tudi gasilci iz sosednih vasi in trgov in iz Novega mesta. Poslednji so prišli zelo hitro v Žužemberk, takoj za njimi pa gasilci iz Šmihela. Pripeljali so se tudi gasilci iz Vavte vasi, Dvora, Zagradca, Krke, Muljave in Trebnjega. Z avtomobilom so pridrveli gasilci iz St. Vida pri Stični, Stične in Višnje gore. Tako se je zbralo v Žužemberku naenkrat 13 motornih brizgaln. V nekaj trenutkih so dobili vodo iz sosednih vodnjakov in Krke ter pričeli boj z ognjem. Prebivalci so imeli še dovolj prisotnosti duha, da so urno pospravili vse pohištvo iz hiš ter izgnali tudi živino iz hlevov. Sreča je bila, da je gospodarsko poslopje Ivana Vehovca zidano in z opeko krito, sicer bi se ogenj razširil iz njega na sosedne s slamo krite skednje in proti okrajnemu sodišču. Dobro je bilo tudi to, da ni bilo vetra.

Po nekaj urah silnega navora se je posrečilo združenim gasilcem vsaj delno rešiti hiše vseh šestih posestnikov. Zgorela so do tal vsa gospodarska poslopja in ostrešja navedenih hiš. Poleg hišnih gospodarjev sta prizadeta tudi oba najemnika pri Glihi Rus Sergej in pismonoša Eršte.

Med požarom je hotela ciganska tolpa, ki tabori v okolici trga, izrabiti zmedo in je pričela krasti. Orožniki pa so cigane takoj polovili in jih spravili na varno. Posestniki so bili le delno zavarovani. Kako je nastal požar, še ni dognano.

POLJANSKO PISMO.

Poljane, avgusta.

V nedeljo 20. t. m. bo ustanovni občni zbor JNS (Jugoslovenske nacionalne stranke) za poljansko in javorsko občino po jutrnji službi božji na dvorišču Vidmarjeve gostilne, v primeru slabega vremena pa v notranjih prostorih. Na tej skupščini bosta poročala o potrebi in važnosti nove stranke g. Legat, načelnik sreske izpostave v Škofji Loki, o političnem položaju in delu narodne skupščine pa naš poslanec iz Tržiča g. Ivan Lončar.

Možje in fantje, udeležite se shoda, kjer vam bo dana priložnost, da izveste resnico o političnem in gospodarskem položaju naše države.

V teh vročih dneh je doseglo kopanje v naših prijetnih vodah svoj vrhunec. Zlasti letoviščarji, ki jih je kaj lepo število v Poljanah, so iskali ohladila v vodi. Torej so tudi Poljane postale letoviški kraj, odkar so se v vasi izboljšale in uredile gostilniške razmere, ki v polnem obsegu ustrezajo gostom tako glede na postrežbo kakor glede na cene.

V nedeljo 13. t. m. so nam priredili igralci našega sokolskega odra v Poljanah zabavno veseleigro «Nedolžni lahkoživec». Prireditev je prav lepo uspela.

Skrbi se tedaj po naših močeh, da se nudi gostom kakor tudi domačinov kaj razvedrila. Zato se je tudi ustanovilo Tujsko-prometno društvo, da pospešuje v kraju tujski promet. Društvo je napravilo pri kopalnišču ob mostu nekaj prav ličnih kopalnih kabin in oder za solnčenje.

Nerazumljivo je pa, da nekateri posestniki v novejšem času ovirajo promet z zapiranjem potov, prav za prav ozkih stezic, katerih raba se lahko dokaže za 50 let nazaj. Prav te stezice so doslej nudile letoviščarjem do Srednje vasi najprijetnejši prehod. Ti gospodarji ne bodo zaradi tega niti enega košnja kreme več nakosili. Čudno je to tembolj, ker z našo potjo spoznavnejši posestniki, ki bi jim moralo biti največ na tem, da bi tujski promet uspeval. Kaj pomaga za kraj Tujsko-prometno društvo, če pa domačini sami na druge strani odvrtačo tuje s takimi malenkostmi. Že res, da se ne sme delati škoda, a to se lahko ljudem pove na lep način. Sploh pa vsak pameten človek že to ve sam od sebe. Za kraj je iz gospodarskih ozirov le dobro, če prihaja k nam čim več tujcev.

V nekaj dneh se prične košnja otave. Kljub temu, da je bila prva košnja precej pozna, se bo dosti nakosilo, posebno v dolini, če bo ugodno vreme.

PREKMURSKI GLASNIK

Zdravstveni dom za pobijanje trahoma v Prekmurju. Higijenski zavod iz Ljubljane je v Dolnji Lendavi dogradil nov Zdravstveni dom. Kakor je znano, je naše Prekmurje domovina trahoma. Pokrajina, ki šteje nekaj nad 100.000 prebivalcev, izkazuje doslej nad 5000 primerov trahoma. Zdravstveni dom v Murski Soboti, ki je bil odprt pred leti, je prav borbi proti trahomu posvetil največ svojega prizadevanja. Zdaj se mu pridružuje novi dom v Dolnji Lendavi, ki je prav tako v prvi vrsti namenjen borbi proti trahomu, razen tega pa bo imel še poseben oddelek za zaščito dojenčkov in mater, šolsko polikliniko, majhno izolarnico za nalezljive bolezni, javno kopalnico in muzej za zdravstveno propagando. Te dni si je novi Zdravstveni dom ogledal ravnatelj Higijenskega zavoda g. dr. Petrič iz Ljubljane. Dom, ki so ga gradili skoro dve leti, je dozidan. Potrebni sta samo še napeljava instalacij in pa oprema zavoda, zaradi česar se je ravnatelj Higijenskega zavoda mudil v Dolnji Lendavi. Slovensna otvoritev Zdravstvenega doma bo pomladi, oddelek proti trahomu pa bo začel poslovati že prihodnji mesec.

Strela je zanetja snen požar. Ob nevihti nedavno je udarila strela v hišo posestnika Gomboca Franca v Ivancih pri Bogojini. Ker je bila hiša lesena in krita s slamo, okrog pa tudi polno slame, je bilo na mah vse v plamenih, ki jih je veter zanašal na sosedna poslopja. Kmalu za prvo je začela goreti druga hiša, last posestnika Jožefa Jerebice. Tudi to poslopje je skoro bilo vse v plamenih, ki so že načenjali tretje poslopje, last posestnika Štefana Győreka, in tudi četrto, last posestnika Matije Vogrina. V vasi je nastala velika zbežanost, ker je obstajala nevarnost, da v hudem viharju postane žrtev plamenov vsa vas. Vse štiri hiše z vsemi gospodarskimi poslopi so pogorele do tal. Zgoreli so tudi pridelek letošnje žetve, seno, slama in gospodarsko orodje. Štiri družine, ki so že itak živele v pomanjkanju, so izročene bedi in milosti dobrih ljudi, ki so brezdomce vzeli začasno pod streho. Pomoč je nujno potrebna, da si siromaki še pred zimo postavijo streho. Zavarovan ni bil nihče.

Listnica uredništva

Rimske Toplice. Prepozno prejeli.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Malinova mezga. Na en kilogram malin deni en kilogram sladkorja. Sladkor stresi v lonec in ga malo poškopri z vodo, da se razstopi, nato postavi na štedilnik, da zavre. Zdaj stresi k sladkorju maline in ko prevro, jih poberi v segret kozarec, sok pa pusti, da dalje vre in se malo pokuha. Pene, ki so na soku, pobiraj proč. Še topel sok vlij na maline in ko se shladi, zaveži s pergamentnim papirjem. Zdaj pa zavij kozarec v cunj, postavi v lonec z mrzlo vodo in deni kuhati. Vre naj pet minut, nato pa postavi vse skupaj na hladno. Ko je čisto hladno, smeš vzeti kozarec iz vode. Nato shrani.

Sadje v salicilu. Ta množina je za pet kilogramov sadja. Sadja vzemi vedno le eno vrsto, marelice zase, breskve zase itd. Lahko pa zakuhaš vsako sadje na ta način: V lonec deni en liter vode, en kilogram sladkorja, eno žlico salicila in osminko litra špirta (90%). Ko zavre sladkor, stresi toliko sadja noter, da ni pregosto in naj prevre. Ko sadje svojo prvotno barvo izgubi, oziroma izpremeni, je kuhano. Sedaj poberi sadje v segret kozarec in ko sladkor spet zavre, stresi noter drugo sadje, tako da skuhaš vseh pet kilogramov sadja. Ko je vse sadje skuhan, polij preostalo tekočino po sadju v kozarec in drugi dan zaveži in shrani.

Riž z zelenjavo. Zreži pol kilograma telečjega mesa in ga na precej vroči masti s čebulo in peteršiljem dobro prepraži, nato z malo juhe zalij in duši skoro do mehkega. Ko je meso že skoraj mehko, stresi zraven 20 dekagramov opranega riža in zalij le toliko z juho ali vodo, da je riž in meso pokrito; nato duši pokrito dalje, da postane mehko. Medtem pa skuhaš razno zelenjavo, kakor: cvetačo, fižolček, malo ohrovtja, zelja itd. Kuhano zelenjavo ocedi, jo stresi na razbeljeno mast in previdno premešaj, nato jo primešaj k dušenemu rižu in mesu. Pazi, da zelenjave preveč ne stlačiš. Nato vse skupaj stresi v skledo, po vrhu pa posuj naribanega bohinijskega sira in daj kot samostojno jed na mizo.

Praktični nasveti

Kako osnažimo spotene barvaste obleke. Ako hočemo osnažiti pod pazduho spoteno barvasto obleko, se moramo prepričati, če blago ne gre ob barvo. Potem položimo spoteni del na bombažasto krpo in osnažimo z bencinom maščobo potu. Nato zmešamo dva dela amonijaka z mlačno vodo (8 delov) in dobro prepojimo s krpo ali gobo spoteni del obleke, da se lepo osnaži. Paziti pa moramo, da posebno robove, do koder je bila obleka spotena, temeljito osnažimo. Če pa je pot obleko pod pazduho že toliko razjedel, da so videti spoteni robovi kakor luknjičasti, se čiščenje ne izplača, ker se obleka raztrga. Ako pa je trpela barva obleke, dobiš v trgovini tako zvano mastno barvo, s katero lahko popraviš zbledelo obleko.

Madeže plesnobe iz platna odstranimo z raztopino treh gramov amonijakovega karbonata, sedmih gramov kuhinjske soli in 90 gramov vode. Plesnive dele platna pomočimo v tej raztopini in denemo sušiti na sonce. To ponavljamo, da madeži izginejo. Lahko pa odstranimo plesnive madeže tudi z mešanico iz štirih delov špirta in enega dela salicilne kisline, s katero zdrgnemo madeže.

Kadar hočemo prepleškati tla v sobi, je dobro, da poprej zamažemo vse špranje in razpoke v podu. Dober kit za take špranje je ta-le: dva dela mizarskega lima, 140 delov vode, pet delov mavca in trije deli zlatega satinobra.

Da naredimo lodnasto blago nepremočljivo, ga namočimo v raztopini svinčene vode. V tej tekočini pustimo blago kake pol ure, potem ga iztisnemo in posušimo pri precej vroči peči. Hitra osušitev je neizogibno potrebna, ker, ako se le počasi suši, izgubi spet svojstvo nepremočljivosti.

Prašne čevlje je treba, preden jih namažemo s čistilom, dobro osnažiti, da odstranimo ves prah. Ker če namažemo čistilo na prah, se na čevljih naredi skorja prahu in čistila; posebno pri svetlih čevljih je to dobro vidno in grdo. Vsekakor pa je treba od časa do časa svetle čevlje osnažiti z bencinom ali mlekom.

Kumare za želodec in za polt. Izurjena kuharica zna kumare pripraviti na najrazličnejše načine, posebno za presno uživanje. Vendar so nedvomno najokusnejše kot solata. Marsikdo se boji kumar, češ, da so pretežke. To je zmeta. Kumara je težka le tedaj, če jo pustimo predolgo stati ali jo sploh premalo skrbno pripravimo. Najbolje je, če kumare natrgamo tik preden jih rabimo. Najprej jih dobro obrišimo ali oplaknimo, nato jih olupimo in prav tenko zrežimo. V posebni skledi pripravimo primerno množino vinskega kisa in dobrega olja ter dodenimo drobnjaka, soli in popra. V to omako stresimo zrezane kumare, prepoljimo, ne da bi mešali, in takoj dajmo na mizo. Po tako pripravljenih kumarah ne bo nikogar glava bolela. Seveda si jih ne smemo privoščiti čez mero. Zelo dobre so kumare s kislo smetano: gosti kisli smetani dodamo nekaj kapljice olja, malo kuhanega vinskega kisa, sesekljanega zelenega petršilja in soli in popra. V to omako stresemo tenko zrezane kumare, prepoljemo in postavimo takoj na mizo. — Kdor hoče kumare vsekako nasoliti in ožeti, naj

ne dene nanj mnogo soli; kumare naj ostanejo v soli le 10 do 15 minut, potem jih ne ožemajmo pretrdo. A zavedajmo se, da so kumare tem laže prebavljive, čim manj stoje, čim manj izgube svojega soka. Kumarčen sok (neslan seveda) je zelo dobro sredstvo za negovanje kože. Namažimo z njim obraz in vrat, pustimo tako pet minut, nato pa z vlažno vato odstranimo. Če ponavljamo to vsak dan, postane koža čista in mehka in pege oblede. Temne madeže na rokah, ki nastanejo, če olupimo sadje ali krompir, najlaže odpravimo, če jih drgnemo s koscem kumare.

ZANIMIVOSTI

Pikapolonca in majhen črv uničujeta škodljiv mrčes

Čudovito potrpežljivi možje, ki proučujejo žuželke in drugo tako golazen, so v očeh navadnih ljudi skoro smešni, saj je hudo razumeti, da more človek posvetiti vse svoje življenje takemu početju. Vendar je to veda, ki obvaruje človeštvo vsako leto milijonske škode. Prav te dni smo se o tem ponovno prepričali po dveh kratkih vesteh. Ena je dospela iz Floride, druga pa iz Argentine.

Obširne nasade limon na Floridi so napadle letos ogromne množine mušic in črvov. Ko so bila odrekla že vsa običajna sredstva, so se obrnili lastniki nasadov na zavode za proučevanje žuželk s prošnjo, naj jim priskočijo na pomoč. In res je prišla pomoč že čez nekaj dni. Na Florido so poslali z letalom 20.000 pikapolonc, ki so najhujše sovražnice mušic in črvov. Vsa ta vojska pikapolonc je tehtala komaj dober kilogram in vse so prišle na Florido žive in zdrave, da so lahko takoj napadle mušice in črve. Seveda pa toliko pikapolonc niso nalovili po travnikih, temveč so jih vzredili v tistem zavodu, kjer imajo vedno na razpolago koristne žuželke, da jih dajejo po potrebi na razpolago za boj proti raznim škodljivcem.

Druga vest je prišla iz Argentine, kjer so začele v okolici Buenos Airesa kobilice uničevati širna polja. Cele tri tedne so se kmetovalci zaman borili s to nadlego in naposled so spoznali, da kobilicam ne morejo do živega. Iz letal so sipali na kobilice strupen prašek, zažigali so na polju velike kresove in kopali globoke jarke. Mnogo kobilic so s tem pokončali, a bilo jih je preveč. Od severa proti jugu so se valili novi ogromni roji, zapuščajoč za seboj opustošena polja. Naposled so morali farmerji poklicati na pomoč znanstvenike, ki so kmalu pokončali večino kobilic, kar jih je pa ostalo, so se dvignile in odletele nazaj.

Kobilice je premagal majhen, komaj nekaj milimetrov dolg črviček, znan pod imenom strašni zmaj, ker je silno požrešen in krvoloč. Črviček je gluh in slep, odlikuje se pa po večni lakoti in njegova najljubša hrana so kobilice. Prav zato te požrešne črvičke goje v Argentini. Množe se čudovito hitro; zvečer zapreš samce in samice v segreto posodo, zjutraj pa najdeš v nji najmanj že 40 črvičkov.

Pri nas je že znano, da je pikapolonca edina zanesljiva sovražnica krvave mušice, ki uničuje naše sadne vrtove. Tudi hmeljarju brani nasade pred listnimi ušmi. Zato bi bilo dobro poučevati otroke v šolah, naj pikapolonc nikar ne pobijajo, ker so zelo koristne.

× 120 otrok je zgorelo. Iz Pekinga je prispela semkaj vest o strašni požarni nesreči, ki se je pripetila v kitajskem mestu Fazinu. Med poukom je nastal v tamošnji šoli požar, in sicer na več straneh hkratu, zaradi česar sumijo, da je bil podtaknjen. Ker je bilo poslopje leseno in zaradi vročine izsušeno, se je ogenj bliskovito naglo razširil. V trenutku so objeli plameni celo poslopje. Le nekaj otrok in dva učitelja so se rešili. 120 otrok in trije učitelji pa so zgoreli pri živih telesih.

× **Strahote bodoče vojne.** Osemnajst generalov v Evropi, v Ameriki in na Japonskem je bilo naprošenih, ne da bi vedeli drug za drugega, naj povedo, kaj in kako mislijo o bodoči vojni. Njihovi odgovori so izšli v posebni knjigi letošnje pomlad. Angleški general Fuller pravi, da bo izgubila v novi vojni pehota skoraj ves pomen; stroj bo nadomestil pešca tako, kakor je v industriji delavca. Pehota, nekaj odločilna na bojišču, bo postala tako brezpomembna, kakor je že pred njo konjenica. Pred modernimi tanki se bo mogla pehota tako malo braniti kakor trava pred kosilnim strojem. Motorizirane čete in pehota bi se morale že v mirnem času popolnoma ločiti, ker je njihovo premikanje docela kaj različno. Že v svetovni vojni so se izkazali šoferji, mehantiki, izučeni strojni delavci, kratko: tehnik, za najboljše vojake. Potrebni so tehnični specialisti, ne pa neizučena množica, ki more služiti le topovom za hrano. — Bodoča vojna se bo odločila v zraku, piše angleški major Bratt. Železnice bodo izgubile pomen, čim bodo vse čete motorizirane. Tudi topniško najmočnejša armada na zemlji ne bo mogla preprečiti, da sovražno zračno brodogradništvo ne bi preletelo njenih postojank in udrlo na obrambno ozemlje. Sovražno letalstvo se za njene postojanke in njene trdnjave in za njena železniška križišča najbrže sploh ne bo brigalo, marveč bo naperilo vso silo svojega napada naravnost na življenjska središča: vele mesta in veleobrate, rudnike, tvornice, mlane itd. Vztrajnost civilnega prebivalstva bo odločala v prihodnji vojni. Civilno prebivalstvo bo plačalo največje vojne žrtve. Najbrže se zračna brodogradnja niti medsebojno ne bodo napadala, marveč bodo skušala ponesti smrt in uničenje le nad sovražnikovo civilno prebivalstvo. — Švicarska kemičarka dr. Gertrud Woker opisuje bakteriološka in kemična sredstva bodoče vojne. Med drugim navaja zažigalne bombe, ki razvijajo, kakor hitro zadenejo ob trd predmet, 3000 stopinj vročine. Jekleni obod te bombe, hi tehtata samo kilogram, se v ognju stopi in razlije kakor žareča lava, sežigaje vse, kar doseže. Potem so druge, težje bombe, ki globoko prodirajo v zemljo in ustvarjajo v njej plameneča ognjišča, kakor bi zemlja sama gorela. Te bombe imajo nalogo, da uničijo vodovode, plinske napeljave in podobne naprave. Malo letal zadostuje za prenos potrebnega števila bomb, ki morejo upepeliti največja mesta. Drug nov bombni tip so tako imenovane «berlinske bombe», ki morejo v območju 800 do 1000 metrov svoje eksplozije uničiti vsako živo bitje. Misel, da bi bilo mogoče velika mesta Pariz, London ali Berlin kakorkoli zavarovati pred zračnimi napadi, je popolnoma prazna. Nove bombe so tako močne in neodoljive, da so zanje najumneje zamišljena skrivališča brez pomena. Cele ceste bodo trenutno v plamenih. Kako naj dospo begunci iz zavetišč skozi goreče razvaline zopet na plano, če jih strupeni plini sploh že prej niso umorili? Nedavno so se nad Londonom vršile nočne zračne vaje z letali, ki so na poseben način pleskana. V svitu najmočnejših žarometov je bilo moči od 250 sodelujočih letal odkriti samo 16, ostala so bila zaradi svoje barve docela nevidna, dasi so letela čisto nizko. Med plini, ki so pripravljani za bodočo vojno, so taki, ki čisto neopazno prodirajo v telo in se žrtve zave, kaj se je z njo zgodilo, šele v trenutku smrti. Plin «zelena trava» povzroči, da človek na suhem utone. Pod učinkom tega plina potegnejo drobne krvne cevi v pljučih vso vodo vase, tako da pljuča v tem dotoku vode dobesečno utonejo. Dogajanje je isto, kakor če kdo utone v vodi, le da tukaj utone človek v lastni krvi. — Angleški major Lefebure piše, kako prazne so nade, da bi se kak narod v odločilnem trenutku, ko bi šlo za bitji ali nebiti, držal mednarodnih predpisov in da bi se dala s samimi predpisi preprečiti nečloveška bojna sredstva. Plinske maske bodo malo pomagale, ker prodirajo današnji plini tudi skozi maske. Lord Halsbury, vodja oddelka za streliva v angleškem vojnem ministertvu, razpravlja o prednostih «difenzilzianarsina»; štirideset ton te snovi bo moglo zastrupiti

in usmrtiti osem milijonov ljudi, to je celokupno londonsko prebivalstvo. Ameriški general Squier pa se navdušuje za nenevarni plin, ki pogrezne svoje žrtve le v štiriindvajseturno spanje, nato pa jih izpusti iz svoje oblasti, da se zopet zavedo. Le žal, da je tako malo nade, da bi se vojujoče armade odločile za uporabo tega blago delujočega plina.

× **Tri leta blizu severnega tečaja.** V juniju leta 1930. so izkrcali tričlansko patroljo kanadske policije na konjih na polotoku Bacheju v najsevernejši Kanadi. Čez leto dni bi morali patroljo zamenjati, toda parnik ni mogel do nje, ker so obdajale polotok ledene gore. Stražnikom ni preostajalo drugo, kakor ostati na polotoku v nadi, da bodo prihodnje leto rešeni ledenega ujetništva. Lani so hoteli patroljo spet zmenjati, pa spet ladja ni mogla do polotoka, ker jo je oviral debel led. Polotok je le malo oddaljen od severnega tečaja in od celine je čisto odrezan, ker so vmes ogromne ledene gore. Zato do policijske patrolje niti s sanmi niso mogli priti. Policijska patrolja je ostala cela tri leta v ledeni puščavi, odrezana od sveta. Seveda niti pojma ni imela, kaj se godi po svetu. Ostala je na odrejenem mestu in šele letos se je mogla vrniti. Tri leta v večnem ledu zaprta policijska patrolja se je vrnila te dni preko ledenikov v Graid Harbouru, kjer so jo navdušeno sprejeli in ji priredili velike počastitve. Stražniki pripovedujejo, da vsa tri leta, ki so jih preživeli v neposredni bližini severnega tečaja, niso videli niti enega belokožca. Le redko so prišli v stik z Eskimi na lovu in zato ni čudno, da kot policisti vsa tri leta niso imeli nobenega opravka.

× **Pogled v skrivnosti carskih grobov.** Ruska vlada je bila nedavno sklenila, naj se odpro krste pokojnih carov, ki počivajo v cerkvi sv. Petra in Pavla v Leningradu, in naj se pobere iz njih morebitni zakladi. To nalogo je poverila posebni komisiji. Kakor znano so mrtve care vedno balzamirali, in ker je bila ta umetnost v Rusiji zelo razvita, so trupla po večini prav dobro ohranjena. Krste leže v polkrogu. Začeli so s krsto Aleksandra III. Car je ležal v uniformi gardnega generala; na prsih je imel mnogoštevilna odlikovanja, vsa posuta z dragimi kameni. Dragulje je komisija pobrala in vzela tudi meč, ki je bil okrašen z biseri. Nato so krsto spet zaprli. Enaka usoda je doletela dragocenosti, ki so bile v krstah Aleksandra II., Nikolaja I. in Katarine I. Ko so pa odprli grob Aleksandra I., so našli krsto prazno. Tako bi bila potrjena ljudska govornica, da je ta car uprizoril svojo navidezno smrt in pogreb, sam pa pobegnil v Sibirijo, kjer je nepoznan preživel ostanek svojega življenja. Kot zadnje so odprli krsto Petra Velikega. Truplo je bilo tako dobro ohranjeno in obraz je imel tako žive poteze, da je navzočne prevzela groza. Peter Veliki je bil oblečen v zelo skromna oblačila in brez vseh dragocenosti. V sklenjenih rokah je držal državni pečatnik in ob straneh so mu bili položeni majhni leseni modeli zgradb, ki jih je bil dal postaviti v Petrogradu.

× **Ali opica res ugrabi človeka?** Da odneso velike človeške opice dete ali ženo, se večkrat čuje. Ljudje, ki so se hoteli preveriti, koliko je na tem resnice, so pa urno dognali, da so si naptili hudo nalogo. Od afriških domačinov ni moči zvedeti nič točnega in določnega. Pa tudi glede jezika je sporazum precej težaven. Toda čemu ves napor? Fiziološka gotovost je, da otrok opica ne bo odnašala. Mladiči človeške pasme so najslabotnejše živali in brez moči ter zahtevajo več mesecev stalnega negovanja. Dva ali tri dni potem, ko je gorila samica rodila, se loti zopet svojega klateštva, skače z drevesa na drevo, mladič pa se je oklepa na prsih. Ali bi mogel «človeček» storiti tako? Samo manjše opičje vrste, zlasti manj težke, so v hudi sili zmožne z eno roko držati mladiča, a še to ne dolgo. To, da bi ukradle opice otroka ali žensko, spada med čudežne zgodbe. Nasprotno pa se je v zadnjem času povsem resno doznalo in doznalo, da store opičji samci kedaj silo ženskam. To se naključno v vseh afriških pokrajinah, koder

so pavijani, zlasti v zapadni Afriki, od Sierre Leone do Kameruna. Dopisniku dnevnika «Journal de Genève» je potrdil to dejstvo prirodoslovec, ki je prebil 25 let na črni zemljin.

× **Najbogatejši Anglež je umrl.** V Dieppeju je umrl te dni 71letni John Ellermann, ki je veljal za najbogatejšega Angleža. Od siromašnega uradnika se je bil povzpela z lastnimi močmi do enega največjih finančnikov Anglije. Imel je nad 200 trgovinskih ladij, vrednih okrog 30 milijonov funtov šterlingov, njegovi letni dohodki so pa znašali nad en milijon funtov. Njegovo bogastvo pa ni bilo samo na morju, temveč je imel tudi na suhem mnogo posestev, in sicer le v Londonu za 3.000.000 funtov hiš in zemljišč. Ellermann je bil eden onih srečnih mogotcev, ki jih gospodarska stiska ni zadela. Med vojno je nadzoroval večino angleških parniških družb, po vojni je pa še bolj utrdil svoj položaj. Bil je pravi finančni mojster in o njem so govorili, da izpremeni v zlato vse, kar prime. Misli in govoril je o milijonih, a denar je izdajal zelo previdno.

× **Gašenje ognja s smodnikom.** Smodnik je zelo uspešno sredstvo za gašenje ognja in nekatere posebno učinkovite mešanice so celo patentirane. Osnovna misel, ki je privedla ljudi, da so začeli poizkušati proti ognju smodnik, je zelo preprosta. Pri zgorevanju smodnika se oddajo obilni plini, ki zabranjujejo dostop kisika k ognjišču, tako da se mora plamen zadušiti. Še učinkovitejši postane smodnik, ako se mu primeša cink v prahu. V tem primeru se namreč tvori cinkov oksid, ki se v gosti plasti vseda na žareče tvorine in jih s tem odreže od zraka. Podžiganje smodnika, se posebno dobro obnese pri požarih v dimnikih.

× **Zanesljivo sredstvo proti stenicam.** Zanesljivo sredstvo proti stenicam je pajek z latinskimi imenom thanatos flavidus. Omenjeni pajek se loti tudi velike stenice in jo premaga, čeprav tehta samo 40 do 70 mg, medtem ko tehta stenica 120 do 220 mg. Te vrste pajki predejo samo majhne pajčevine, svoj plen iščejo po skrivnih koticah in se ga polaste v skoku. Prirodoslovec Hase meni, da so dani tu vsi pogoji, da se začne boj proti stenicam s pomočjo tega pajka. Po njegovem mnenju bi bilo treba pajke za poizkušnjo spustiti najprej v kokošnjake in golobnjake, kjer so se zaredile stenice. Seveda pa ne smemo misliti, da pokonča pajek stenice naenkrat. V nekem taborišču je trajalo dve leti, preden so bile vse stenice iztrebljene.

× **Čebulojedci.** Kakor daleč nazaj pomni zgodovina, zmerom so južnjaki zelo čislali čebulo. Egipčani, Židje, Kitajci in Perzijci so jedli čebulo najrajši sirovo in jim je bila v tej obliki — lahko rečemo — nekakšna narodna jed. Pri Grkih je veljala čebula za slaščico. V Ilijadi poje Homer o «čebuli, ki mami k pijači», ker so jo takrat zmerom dajali gostom. Čim bolj pa se je kultura širila, tem bolj je ugled čebule padel. Poslej se ni uživala več sirova, ampak le še kot začimba drugih jedi. Ze pri Grkih in Rimljanih je bila v poslednji dobi med najboljšimi ljudmi čebula na slabem glasu. Duh po čebuli in česnu je izdajal rajo, kar je ostalo vse do današnjih dni, dasi spada čebula med najbolj zdrava hranila.

× **Požrešnost ptic.** V vsakdanji govorici dostikrat rabimo izraze: lačen kakor volk, požrešen kakor krokodil in primerjamo ljudi še z drugimi velikimi živalmi, ki imajo dober tek, o marsikom pa tudi pravimo, da sne malo kakor ptiček. Vse te primerjave so napačne. Drobne ptice pevke, ki se nam vidijo skoraj nebeška bitja, so v resnici silno požrešne živalce, če vzporedimo množino hrane, ki jo pospravijo na dan, z njih telesno težo. Vsa hrana taščice v 24 urah ustreza 15 cm dolgi glisti deževniku. Če bi hotel človek pojesti na dan sorazmerno toliko, kolikor taščica, bi moral pospraviti v 24 urah 20 m dolgo, srednjedebele salamo. Še požrešnejši je drozg, ki poje lahko naenkrat precej velikega polža. Človek, ki bi se hotel meriti z njim, bi moral n. pr. samo pri obedu pojesti 25 funtov govedine. Če bi potlej še mogel lepo zapeti kakor drozg, je seveda drugo vprašanje.

velikanska ura. V višini 200 metrov so postavili na Eifflov stolp v Parizu velikansko uro s premerom 20 metrov. Ura bo v najkrajšem času pričela kazati Parižanom dnevni čas. Znotraj jo bodo razsvetlevali ponoči z močnimi žarnicami.

× 15 let je živel od mleka in žganja. V nekem londonskem predmestju je umrl te dni 72letni Edvard Booth, ki dolgih 15 let ni užival nobene goste hrane, temveč le tekočine. Možak je izpil vsak dan liter mleka in pol steklenice žganja. Pred 15 leti, ko je namreč nevarno obolet, so mu zdravniki svetovali, naj ne pije alkohola in naj je čim več mesa. Booth je res poslušal zdravniški nasvet, a je nato še bolj zbolel. Tedaj je sklenil, da sploh ne bo več vpraševal in poslušal zdravnikov, nego da se bo zdravil po svojem receptu z mlekom in žganjem. Od tedaj se mu je zdravje izboljšalo in ni bil pozneje nikdar več bolan. Živel bi bil še kdo ve kako dolgo, da se ni nedavno prehladil. Umrl je za pljučnico, ki jo je dobil zaradi žganjepivec, če zbledi za ni.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pozabljiv profesor.

Profesor je bil na ljubljanski realki neki profesor risanja. Pri njegovi uri risanja ni smel vstati nikdar noben klobuk na obešalniku na zidu. Pa pride nekega dne v šolo in obesi svoj klobuk na steno. Ko gre kmalu potem po razredu, zapazi klobuk na zidu. Pa se razsrdi in zakriči: «Kaj vam nisem že večkrat rekel, da ne trpim, da bi visel med mojo uro klobuk na zidu! Zanikarnež, ki ga je obesil gor, naj ga takoj odstrani!»

Toda klobuk je ostal na obešalniku.

To ga je še bolj razsrdilo in zakričal je: «Če ne vzamete klobuka dol, ga vržem skozi okno.»

Dijaki so se muzali in bi se radi smejali, pa se niso upali. To je bilo pa razjarjenemu profesorju že odveč. Šel je k zidu in vrgel klobuk skozi okno. Ko pa mine ura in hoče domov, išče klobuk, pa ga ne najde. Začel je kričati: «Kje je moj klobuk? Kdo ga je vzel?»

Pa se je eden dijakov osrdil in rekel: «Gospod profesor, skozi okno ste ga vrgli.»

Nikoli zadovoljen.

K bogatemu bankirju pride siromašen nečak in ga prosi, naj mu da nekaj denarja za potovanje v Maribor. Bankir mu da 1000 Din. Nečak hitro spravi bankovec v žep in ostane s široko odprtimi usti pred bankirjem.

«No, kaj bi pa še rad?» ga vpraša bankir.

«Dragi striček, rad bi še 100 Din za potovanje v Maribor.»

«Saj sem ti dal tisočak.»

«Da, toda nerad bi menjal tako velik bankovec.»

Kdo je imel nesrečo?

Uradnik: «Oprostite, gospod šef, imel sem nesrečo, da sem se zakasnil.»

Šef: «Kolikor vaš poznam, ste imeli nesrečo, prišel jaz prezgodaj v urad...»

Dober svet.

Bankir: «Gospod doktor, grozen nahod imam. Kaj naj storim?»

Zdravnik: «Priporočam vam storiti to, kar je storil Napoleon, kadar je imel nahod.»

Bolnik: «Kaj je pa delal?»

Zdravnik: «Kaj je delal? Hm, vsekoval se je...»

V šoli.

Učitelj: «Katera vrsta vodne sile je najučinkovitejša?»

Jakec: «Ženske solze, gospod učitelj.»

Pri nadzornikovem obisku.

Šolski nadzornik: «Stavil sem vam že lepo vrsto vprašanj. Zdaj pa vam, dragi učenci, dovoljujem, da tudi vi meni stavite vprašanja. Jožek, kaj bi rad vprašal?»

Jožek: «Kdaj odpotujete, gospod nadzornik?»

Radio za vsakega

PHILIPS 2cevni baterijski sprejemnik

„Sava“ z zvočnikom, akumulatorjem in mrežno anodo. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 90 Din.

PHILIPS 2+1cevni mrežni sprejemnik

„Jadran“ z vdelanim zvočnikom. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 176 Din.

„JADRAN“ Dobi se samo pri: PHILIPS RADIO ZASTOPSTVU

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Tyrševa (Dunajska) cesta št. 1B (po'og nebotičnika). Zahtevajte brezp'ačni cenik!

Druga polovica

Gost (ogleduje pečenko): «To je pol race?»

Natakar: «Dà, čisto natančno.»

Gost: «Potem prosim, da mi prinesete rajši drugo polovico.»

Dober šef.

A: «Moj šef je zelo dober. Ko sem ga oni dan prosil, naj mi da en dan dopusta, mi ga je dal kar tri dni.»

B: Moj šef pa je še mnogo boljši. Ko sem ga včeraj prosil, naj mi da teden dni dopusta, mi je rekel, da se mi ni treba več vrniti.»

Ne gre.

N: «Ali lahko povečate vsako fotografijo do naravne velikosti?»

B: «Seveda.»

A: «Tu imam fotografijo kita, pa mi jo povečajte do naravne velikosti!»

Dobro jo je zavrnil.

Neža: «Dovtip, ki ste mi ga povedali, gospod, je star najmanj 50 let.»

Gašper: «Gospodična, vi imate pa res izvrsten spomin.»

Kdo je srečen.

A: «Vaša hčerka je torej že pol leta omožena. Je srečna?»

B: «Dà, mož jo nosi na rokah. Vsako željo, ki ji jo prečita iz oči, morava izpolniti midva z ženo...»

Osel in piščanec.

«Ce je to piščanec, potem sem jaz osel!» se je pritožil gost.

«Dà, gospod, to je zares piščanec!» je poudaril natakar.

Nevarno sredstvo.

Zenka: «Možiček, bila sem pri zdravniku, pa je samo pogledal moj jezik in mi predpisal krepčilno sredstvo.»

Možek: «Križ božji, pa vendar ne za tvoj jezik!»

Sumljivo.

A: «Vaše hčerke pa ne slišim nikoli več peti, gospod sosed!»

B: «Zdravnik ji je prepovedal.»

A: «Tako? Ali stanuje zdravnik kje v bližini?»

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da od vzemamo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdno za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in službo, pišite zaupno po brezplačno v vodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Tomažič, Maribor, Krekova ulica št. 16.

Pisateljstvo nese.

Pisatelj: «Za precej časa je pisateljstvo moj edini poklic.»

Znanec: «Ali ste že kaj prodali?»

Pisatelj: «Dà! Uro, plašč, prstane in daljnogled.»

MALI OGLASI

Službo dobi delavec,

ki bi lomil kamenje in tolkel gramoz. Za kubični meter dobi od 20 do 25 Din. Ponudbe sprejema gospod Povšej, gostilničar, Stara cerkev pri Kočevju. 201

Najcenejše in najlepše nagrobne spomenike prodaja po zelo nizkih cenah samo Koban Uršula v Račah pri Mariboru. 107

Oblačilno blago, ostanke in pristno bučno olje prodajata najceneje trgovini Franca Senčarja pri Mali Nedelji in v Ljutomeru. 193

Posestvo se vzame v najem,

a pozneje se tudi odkupi. Zadostovati mora za rejo ene krave in več svinj. Ponudbe sprejema pod značko: «Mala reja» uprava «Domovine».

Podaljšaj si življenje!

Življenje se more podaljšati in bolečine preprečiti, boleznim ozdraviti, slabi okrepiti, bolehnim popraviti, nesrečni osrečiti!

KAJ PRINAŠA VSAKA BOLFZEN?

Oslabljenost živcev, potrtnost, izgubo dobrih prijateljev ali bližnjih, razočaranost, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih posledic.

ZADOVOLJSTVO

je najboljši zdravnik! Imamo pota, ki Te dovedejo do dobrega razpoloženja. Ti ožive čud ter vzbude nove nade; to pot nam pa pokaže razprava, ki jo vsakde, ki jo zahteva, dobi takoj in

POPOLNOMA BREZPLAČNO!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako je moči v kratkem času in brez ovire pri delu ojačiti živce in mišice, izboljšati in odpraviti utrujenost, slabo razpoloženje, raztresenost, oslavljenost spomina, nerazpoloženje za delo in nešteto drugih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam nudi mnogo ugodnih trenutkov.

Poštno zbiralno mesto:

ERNST PASTERNAK,

BERLIN SO.

Michaelkirchplatz 13, Abt 88.